

Banca Națională
a Moldovei

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA INFRASTRUCTURILOR PIEȚEI FINANCIARE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Trimestrul III 2021

CUPRINS

Lista abrevierilor.....	3
Sumar	4
Capitolul 1. Rolul BNM în supravegherea infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova.....	5
Capitolul 2. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică.....	7
2.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare	7
2.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare	14
Capitolul 3. Instrumentele de plată.....	17
3.1. Cardurile de plată.....	17
3.2. Transferul de credit.....	30
3.3. Debitarea directă.....	31
Capitolul 4. Sistemele automatizate de deservire la distanță.....	32
Capitolul 5 Remiterile de bani - persoane fizice	35

Lista abrevierilor

BNM	Banca Națională a Moldovei
CBN	CertIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI
CNP	Card not present
DCU	Depozitarul central unic al valorilor mobiliare
FN/PFN	Fără numerar / plată fără numerar
OS	Obligațiuni de stat cu rata fixă a dobânzii
OSF	Obligațiuni de stat cu rata flotantă a dobânzii
PSP	Prestatori de servicii de plată
RM	Republica Moldova
SADD	Sistem automatizat de deservire la distanță
SAPI	Sistemul automatizat de plăți interbancare
Sistemul CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
Sistemul DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
SPCP	Sistem de plăți cu carduri de plată
SRB	Sistem de remitere de bani
TC	Transfer de credit
Tranzacții OTC	Tranzacții Over The Counter (extrabursiere)
Tranzacții BVM	Tranzacții la Bursa de Valori a Moldovei
VMC	Valori mobiliare corporative
VMS	Valori mobiliare de stat

Sumar

Raportul privind evoluția infrastructurilor pieței financiare reprezintă o analiză a indicatorilor sistemelor de plăți și decontări și a instrumentelor de plată fără numerar, a tendințelor înregistrate pe parcursul **trimestrului III al anului 2021**, precum și a perspectivelor de evoluție a acestora.

În calitate de administrator al **SAPI**, pe parcursul trimestrului de referință, Banca Națională a Moldovei a monitorizat continuu activitatea participanților la sistem, parametrii funcționali și tehnici ai SAPI în scopul asigurării funcționării stabile și eficiente a acestuia. Disponibilitatea sistemului a constituit 100%, iar incidente majore în măsură să afecteze activitatea participanților și procesele critice ale SAPI nu au fost înregistrate.

În perioada 1 iulie - 30 septembrie 2021, SAPI și-a derulat activitatea conform programului obișnuit de lucru, procesând 3,5 mil. plăți în valoare de 258,1 mld. lei.

Operațiunile de decontare în **sistemul DCU** s-au efectuat în condiții de siguranță, eficiență și în timp util, fiind înregistrat un incident, care nu a afectat continuitatea funcționării sistemului.

Pe parcursul trimestrului III 2021, **indicatorii activității cu carduri de plată** și-au menținut tendința de creștere, numărul cardurilor aflate în circulație majorându-se cu 7,2 la sută față de aceeași perioadă a anului precedent, iar numărul plăților fără numerar efectuate cu cardurile emise în țară majorându-se cu 43,3 la sută față de perioada similară a anului precedent.

Conform datelor pentru trimestrul de referință, **89,3 la sută** din numărul și **90,7 la sută** din valoarea operațiunilor de TC au fost inițiate în format electronic **prin intermediul SADD**, ceea ce reflectă gradul de digitalizare a serviciilor de plată în Republica Moldova.

Debitarea directă rămâne a fi un instrument mai puțin utilizat pe teritoriul Republicii Moldova. La finele trimestrului III al anului curent, acest instrument a fost utilizat de către 9,3 mii de plătitori. Debitarea directă pe teritoriul Republicii Moldova este utilizată doar de către persoanele fizice, în majoritatea cazurilor - pentru plata serviciilor comunale.

Sistemele automatizate de deservire la distanță (SADD) devin tot mai populare în rândul utilizatorilor, astfel s-a constatat o majorare a numărului deținătorilor SADD la finele trimestrului III 2021 comparativ cu perioada similară a anului precedent, în special, datorită creșterii numărului utilizatorilor sistemelor de tip mobile-payments. **Numărul deținătorilor activi**¹ a consemnat o tendință de creștere de 32,7 la sută față de trimestrul III 2020, ca urmare a creșterii necesității de a utiliza SADD pentru efectuarea plăților, în special în contextul situației epidemiologice, cauzate de pandemia COVID-19.

¹ Deținător SADD care a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru printr-un sistem automatizat de deservire la distanță.

Capitolul 1. Rolul BNM în supravegherea infrastructurilor pieței financiare din Republica Moldova

Infrastructurile pieței financiare (IPF) joacă un rol important în vederea asigurării stabilității sistemului financiar. Serviciile furnizate de către IPF sunt critice întrucât orice defecțiune a acestora poate afecta implementarea politicii monetare, precum și promovarea încrederii publicului în efectuarea plăților fără numerar. Ținând cont de rolul central în cadrul unei economii, IPF sunt supuse unor practici riguroase de gestiune a riscurilor și trebuie să fie rezistente la stres.

Banca Națională a Moldovei deține mandatul legal de a exercita funcția de supraveghere (oversight), acesta fiind expres stipulat în art. 5 alin. (1) lit. f) și m) din *Legea nr. 548/1995* și în *Legea nr. 114/2012*. Astfel, BNM supraveghează infrastructurile pieței financiare, în condițiile stabilite de lege, și promovează funcționarea stabilă și eficientă a acestora, precum și licențiază, reglementează și supraveghează activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emiteră a monedei electronice.

Această atribuție este realizată în corespundere cu cele mai bune practici internaționale, precum și cu recomandările, principiile, standardele din domeniu emise de Banca Reglementelor Internaționale, Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială etc.

Politica de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova, aprobată prin Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 299 din 27.10.2016, dezvăluie modalitatea de organizare a supravegherii sistemelor de plăți și nominalizează sistemele de plăți din Republica Moldova care sunt supuse supravegherii de către BNM (a se vedea Figura 1).

Figura 1 Lista sistemelor și componentelor sistemelor de plăți și decontări din Republica Moldova supuse supravegherii de către BNM la finele trimestrului III 2021:

1. Sisteme de plăți

- Sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI)

2. Sistemele de compensări și decontări ale valorilor mobiliare

- Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare (SDCU)

3. Instrumentele de plată

- Cardurile de plată
- Transferurile de credit
- Debitările directe

4. Sistemele automatizate de deservire la distanță (SADD)

5. Remiterile de bani

În baza informației obținute în cadrul monitorizării zilnice/lunare/trimestriale, Banca Națională efectuează evaluarea periodică a conformării sistemelor de plăți și decontări la cerințele expuse în actele normative și la standardele internaționale aplicabile.

Standardele internaționale care se aplică la evaluarea periodică a infrastructurilor pieței financiare (SAPI și DCU) sunt *Principiile aferente infrastructurilor pieței financiare*², emise în anul 2012 de Banca Reglementelor Internaționale (BIS) și Organizația Internațională a Comisiilor Valorilor Mobiliare (IOSCO).

La exercitarea funcției de supraveghere a instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor automatizate de deservire la distanță (SADD), Banca Națională a Moldovei efectuează următoarele:

- ① | **Colectează date** privind siguranța și eficiența utilizării instrumentelor de plată fără numerar și a SADD. Datele folosite în scopul supravegherii sunt din rapoartele prezentate de către prestatorii de servicii de plată (în continuare - PSP), din informațiile obținute în cadrul controalelor pe teren, precum și din sursele de informare în masă (internet, mass-media etc.);
- ② | **Monitorizează apariția noilor tehnologii în domeniu.** Evoluțiile înregistrate în domeniul tehnologiilor informaționale influențează în mod direct caracteristicile serviciilor de plată și implicit nivelul de siguranță și eficiență al instrumentelor de plată fără numerar, al SADD. Valorificarea acestor evoluții presupune consolidarea supravegherii și adaptarea continuă la riscurile generate de apariția noilor metode de plată;
- ③ | **Analizează și determină indicatorii de eficiență și siguranță** privind instrumentele de plată, în baza informației și a datelor obținute de la PSP, precum și ca urmare a cercetărilor proprii în vederea identificării situației actuale și a evoluțiilor recente în utilizarea instrumentelor de plată fără numerar/SADD, dar și a măsurilor ce pot fi întreprinse pentru îmbunătățirea valorii indicatorilor menționați;
- ④ | **Întreprinde măsurile relevante.** În cazul constatării abaterilor la indicatorii aferenți siguranței și eficienței instrumentelor de plată/SADD, Banca Națională intervine prin ajustarea cadrului normativ, formularea de recomandări sau întreprinderea altor măsuri potrivite pentru sporirea solidității acestora.

În ceea ce privește evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani, aceasta este efectuată în baza *Principiilor generale pentru serviciile de remiteri internaționale*³, emise în anul 2007 de BIS și Banca Mondială.

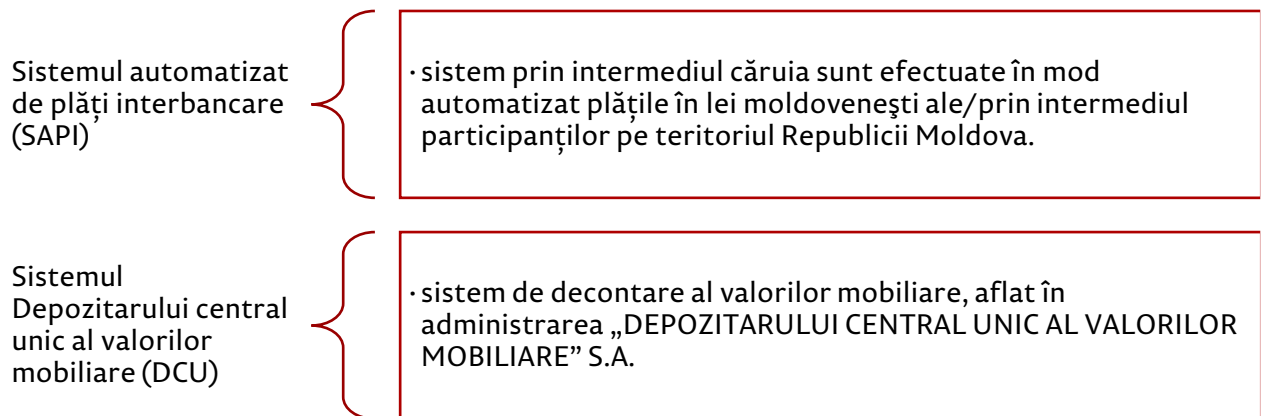
² <https://www.bis.org/cpmi/publ/d101a.pdf>

³ <https://www.bis.org/cpmi/publ/d76.pdf>

Capitolul 2. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică

Sistemele, în activitatea cărora o întrerupere ar putea periclita siguranța și stabilitatea sistemului de plăți și/sau a piețelor financiare, sunt considerate a fi de importanță sistemică. Dintre sistemele ce cad sub incidența supravegherii realizate de BNM, conform atribuțiilor sale, au fost desemnate două sisteme de importanță sistemică.

Figura 2 Sistemele de importanță sistemică care cad sub supravegherea BNM:

2.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare

SAPI este operațional din anul 2006 și este administrat de Banca Națională a Moldovei. SAPI este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul **DBTR**) și sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (sistemul **CDN**). Sistemul DBTR este destinat prelucrării plăților urgente și de mare valoare, iar sistemul CDN este destinat procesării plăților de mică valoare.

În calitate de administrator al SAPI, pe parcursul trimestrului III al anului curent, Banca Națională a Moldovei a monitorizat continuu activitatea participanților la sistem și capacitatea acestora de a reacționa în situații de incident.

La sfârșitul trimestrului III al anului 2021, în SAPI erau înregistrați **19 participanți**:

-
- Banca Națională a Moldovei;
 - 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
 - 2 prestatori de servicii de plată nebankari;
 - Centrul de casă și decontări din mun. Tiraspol;
 - Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor, inclusiv în calitate de participant mandatat;
 - Depozitarul central unic al valorilor mobiliare;
 - Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar.
-

Pe parcursul trimestrului III 2021, în SAPI a fost procesat un volum de **3,5 mil. plăți** în valoare de **258,1 mld. lei**, înregistrând o creștere de 8,2 la sută ca număr și, respectiv, de 2,8 la sută ca valoare, în comparație cu perioada similară a anului precedent.

Tabelul 1. Tranzacții procesate prin intermediul SAPI

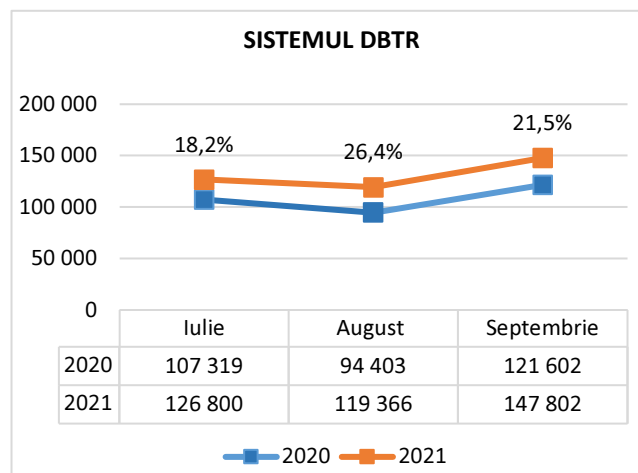
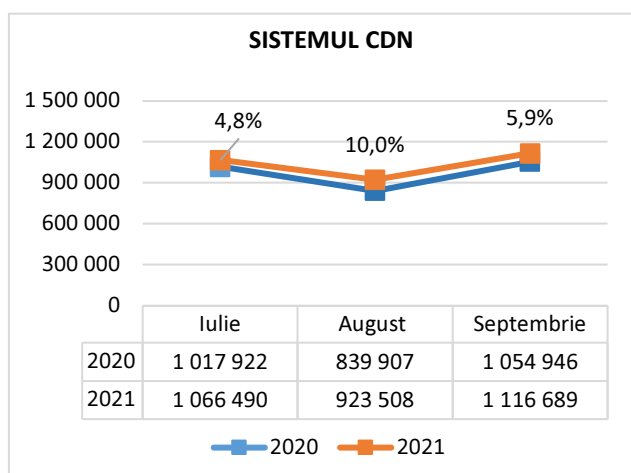
Plăți trimestrul III 2021	Număr	Valoare
DBTR	393 968	232 555 814 076
<i>Retail*</i>	388 540	85 168 569 040
<i>Non-retail*</i>	5 428	147 387 245 035
CDN	3 106 687	25 571 955 721
Total plăți	3 500 655	258 127 769 797
Medii zilnice		
DBTR	6,2 mii	3,6 mld.
<i>Retail</i>	6,1 mii	1,3 mld.
<i>Non-retail</i>	85	2,3 mld.
CDN	48,8 mii	399,6 mil.
Valoarea medie a tranzacției		
DBTR	590,3 mii	
<i>Retail</i>	219,2 mii	
<i>Non-retail</i>	27,2 mil.	
CDN	8,2 mii	

**tranzacții retail* - transferuri inițiate de către participanți în numele clienților (transferuri ordinare, transferuri aferente plăților bugetare, percepere incontestabilă care se referă la plățile în bugetul public național, percepere incontestabilă care nu se referă la plățile în bugetul public național, debitare directă aferentă serviciilor guvernamentale, alte transferuri);

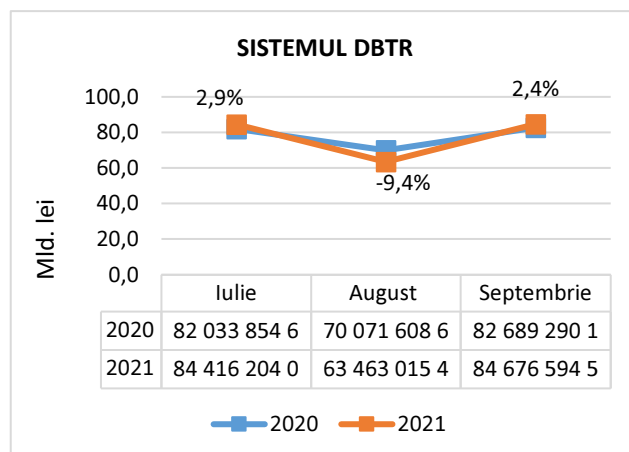
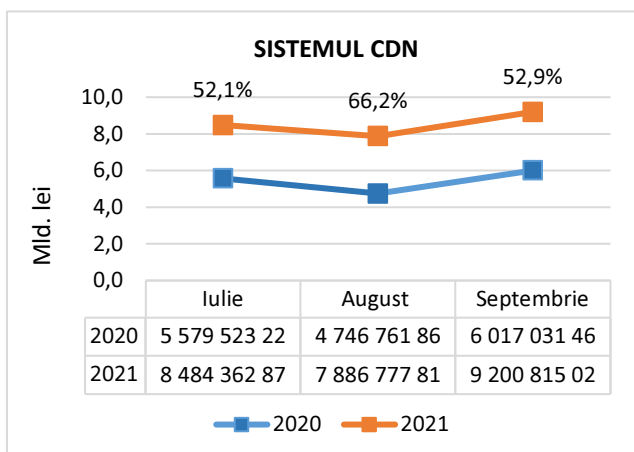
**tranzacții non-retail* - transferuri inițiate de către participanți în nume și pe cont propriu (operațiuni de eliberare a numerarului, operațiuni cu valori mobiliare pe piața secundară, operațiuni cu valori mobiliare și de politică monetară, transferuri de credit ordinare interbancare, transferuri privind depozitele "overnight", alte transferuri).

Diagrama 1. Evoluția plăților procesate în sistemul CDN și sistemul DBTR

În funcție de număr

În funcție de valoare

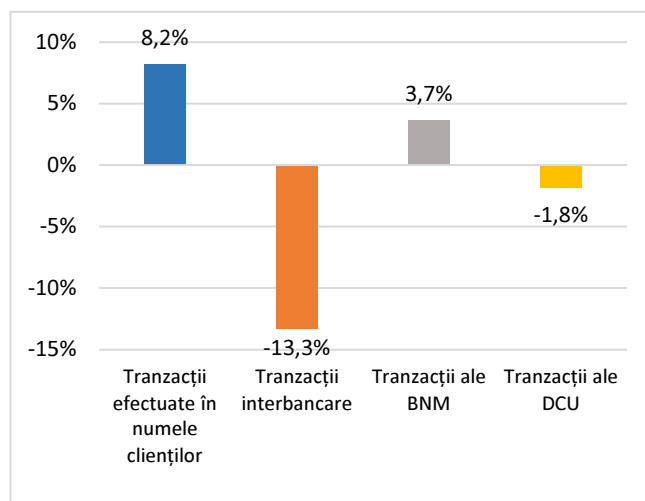
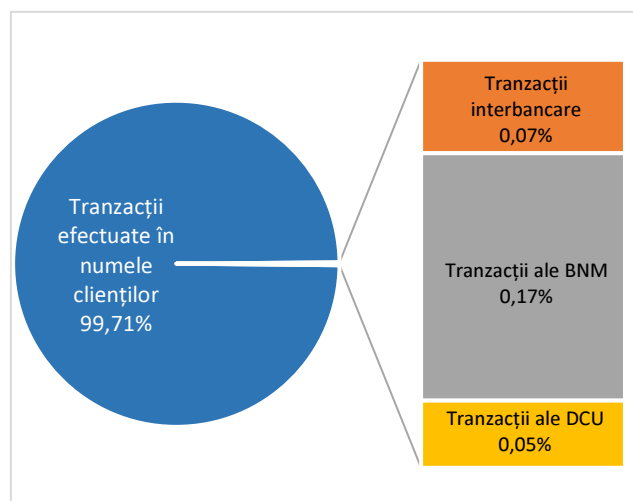
Numărul plăților procesate prin intermediul SAPI, în perioada iulie - septembrie, a înregistrat o creștere față de perioada similară a anului precedent: cu 6,7 la sută în sistemul CDN și cu 21,8 la sută în sistemul DBTR.

Din punct de vedere valoric, plățile procesate în sistemul CDN au înregistrat o majorare de 56,5 la sută față de trimestrul III al anului trecut, urmare a majorării volumului operațiunilor aferente Serviciului Governamental de plăți Electronice (MPay).

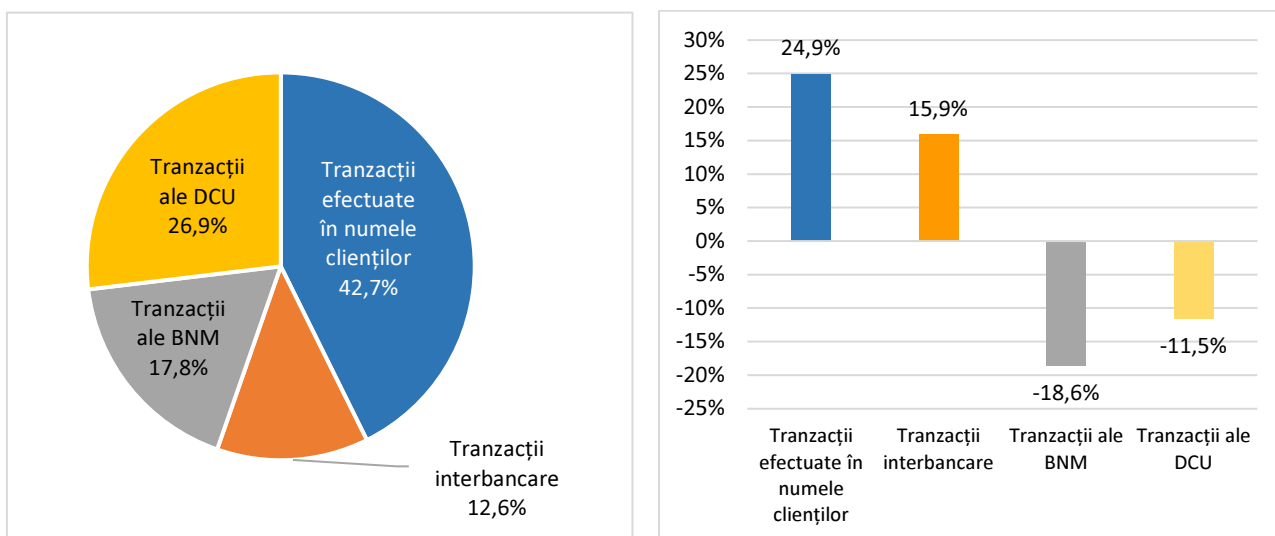
Plățile procesate în sistemul DBTR au înregistrat o scădere de 1,0 la sută față de aceeași perioadă.

Diagrama 2. Tranzacțiile procesate în SAPI în trimestrul III 2021: ponderea în funcție de tipurile de plăți și dinamica înregistrată față de trimestrul III 2020

În funcție de numărul operațiunilor

În funcție de valoarea operațiunilor

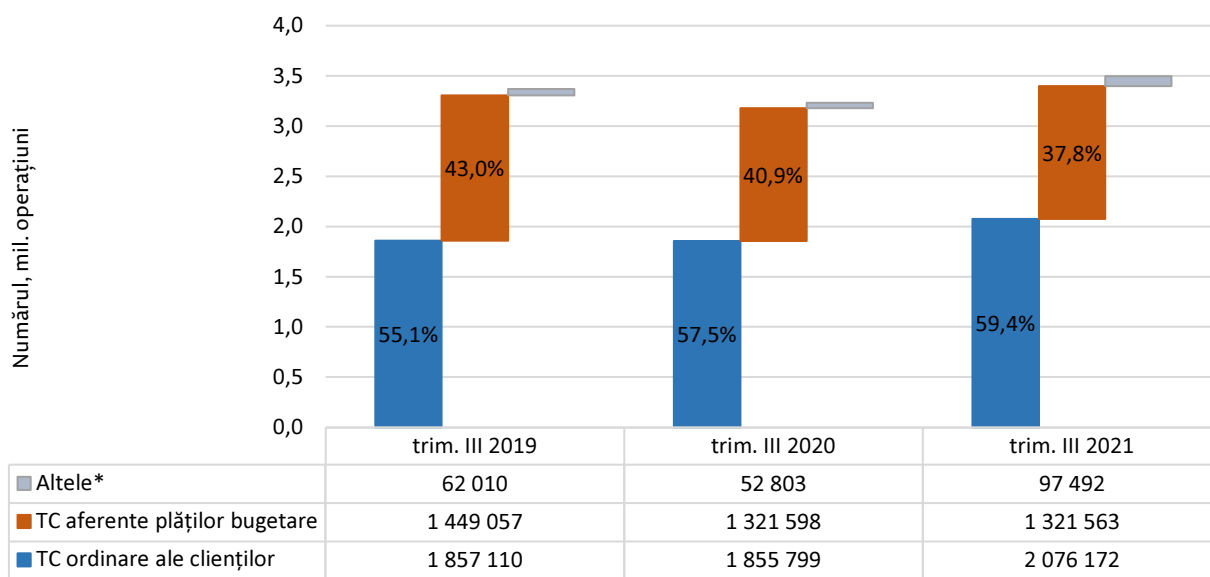

Transferurile inițiate de către participanți în numele clienților constituie **99,7 la sută** din numărul plăților efectuate prin SAPI și **42,7 la sută** din valoarea totală a transferurilor efectuate în SAPI în trimestrul III 2021.

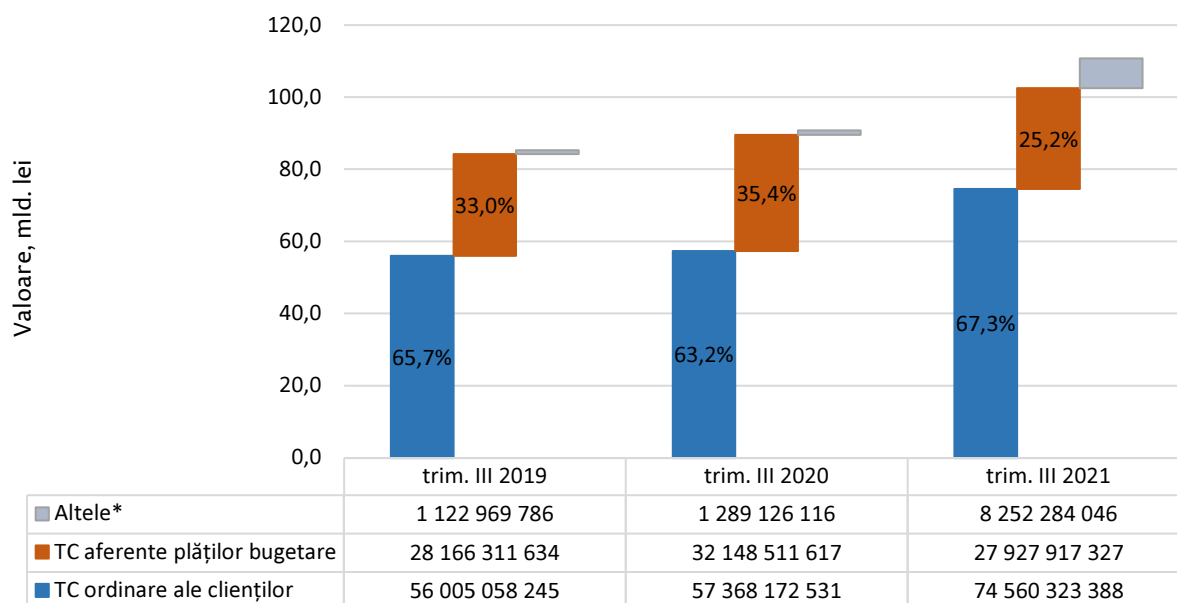
Atât numărul plăților inițiate de către participanți în numele clienților, cât și valoarea acestora s-a majorat în trimestrul III al anului curent cu 8,2 la sută și, respectiv, cu 24,9 la sută comparativ cu aceeași perioadă a anului 2020.

Diagrama 3. Structura plăților inițiate de către participanți în numele clienților în SAPI

În funcție de numărul tranzacțiilor

În funcție de valoarea tranzacțiilor

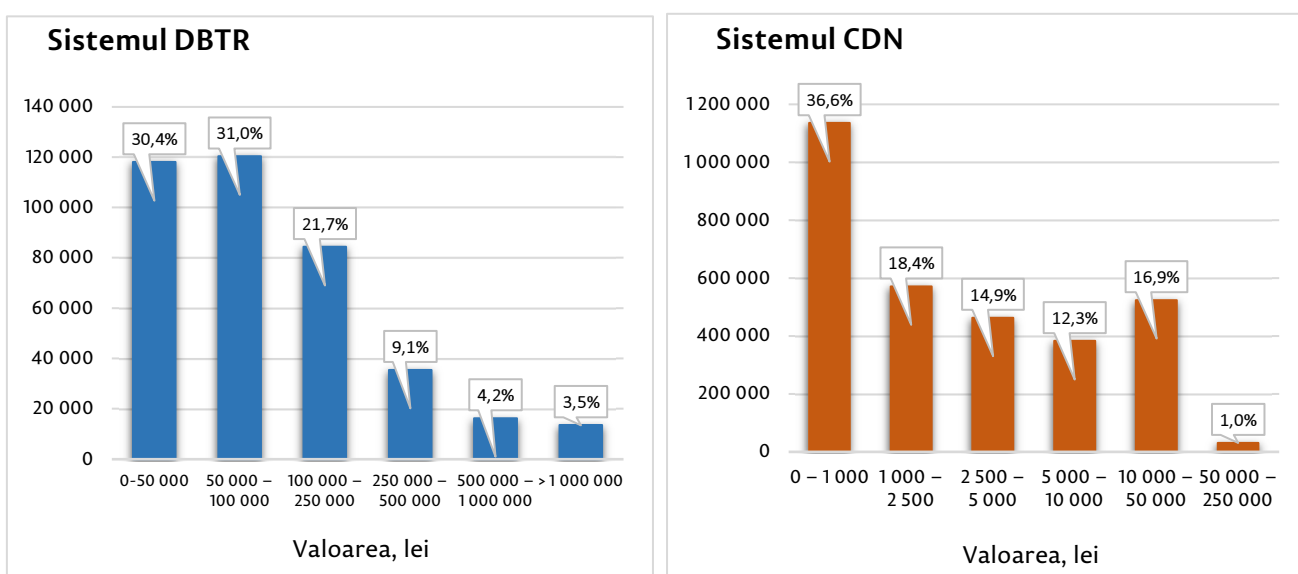

*Altele - Restituirea sumei în mod eronat, achitarea serviciilor prestate de BNM în cadrul SAPI, perceperea incontestabilă care nu se referă la plățile în bugetul public național, perceperea incontestabilă care se referă la plățile în bugetul public național, transferuri programate, debitarea directă aferentă Serviciului Governamental de Plăți Electronice

Notă: Datele includ și transferurile inițiate de BNM și DCU

Conform tendinței înregistrate în ultimii trei ani, în structura plăților inițiate de către participanți în numele clienților se constată o majorare treptată a transferurilor de credit ordinare atât ca număr, cât și ca valoare absolută, comparativ cu transferurile de credit aferent plăților bugetare, ceea ce ilustrează o activizare a relațiilor comerciale în economia reală comparativ cu cele între contribuabili și stat.

Diagrama 4. Distribuția numărului de plăți în SAPI, în funcție de valoarea tranzacției, trimestrul III 2021

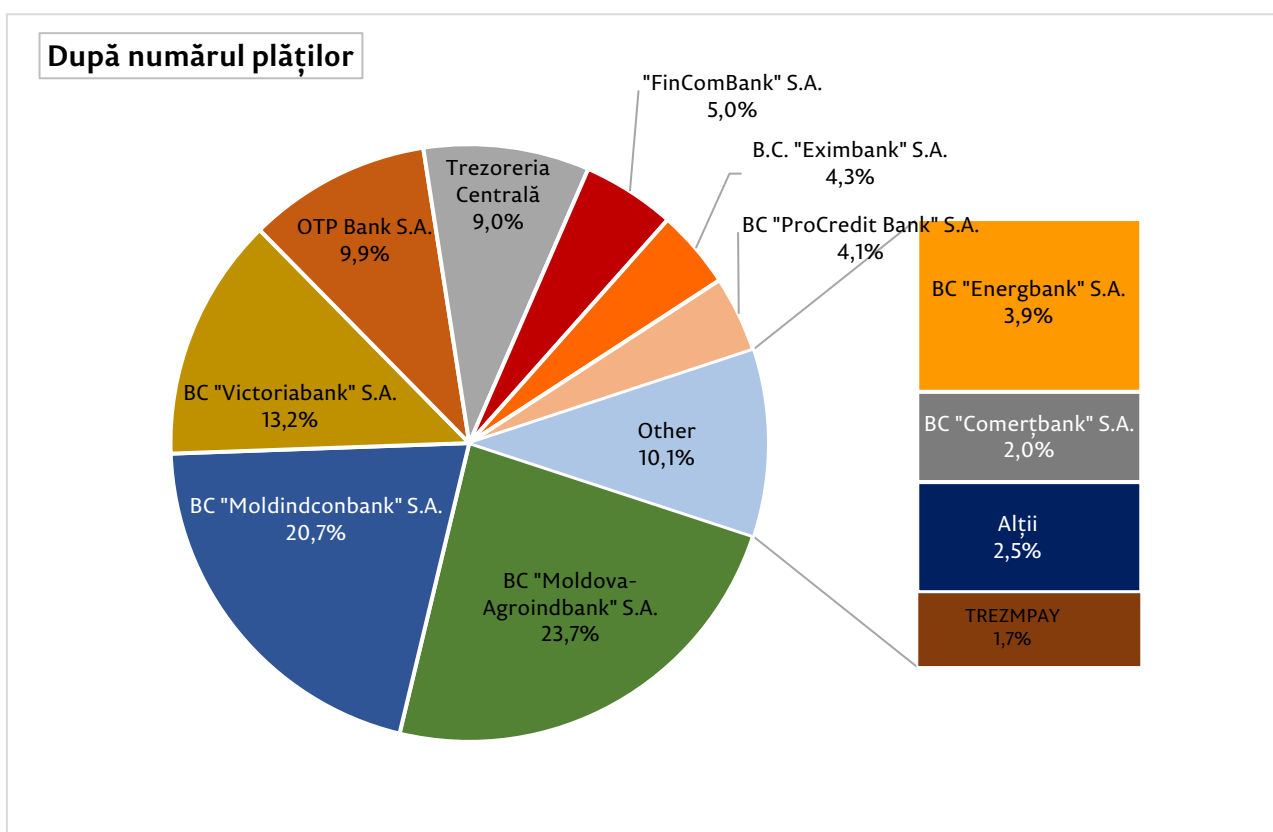

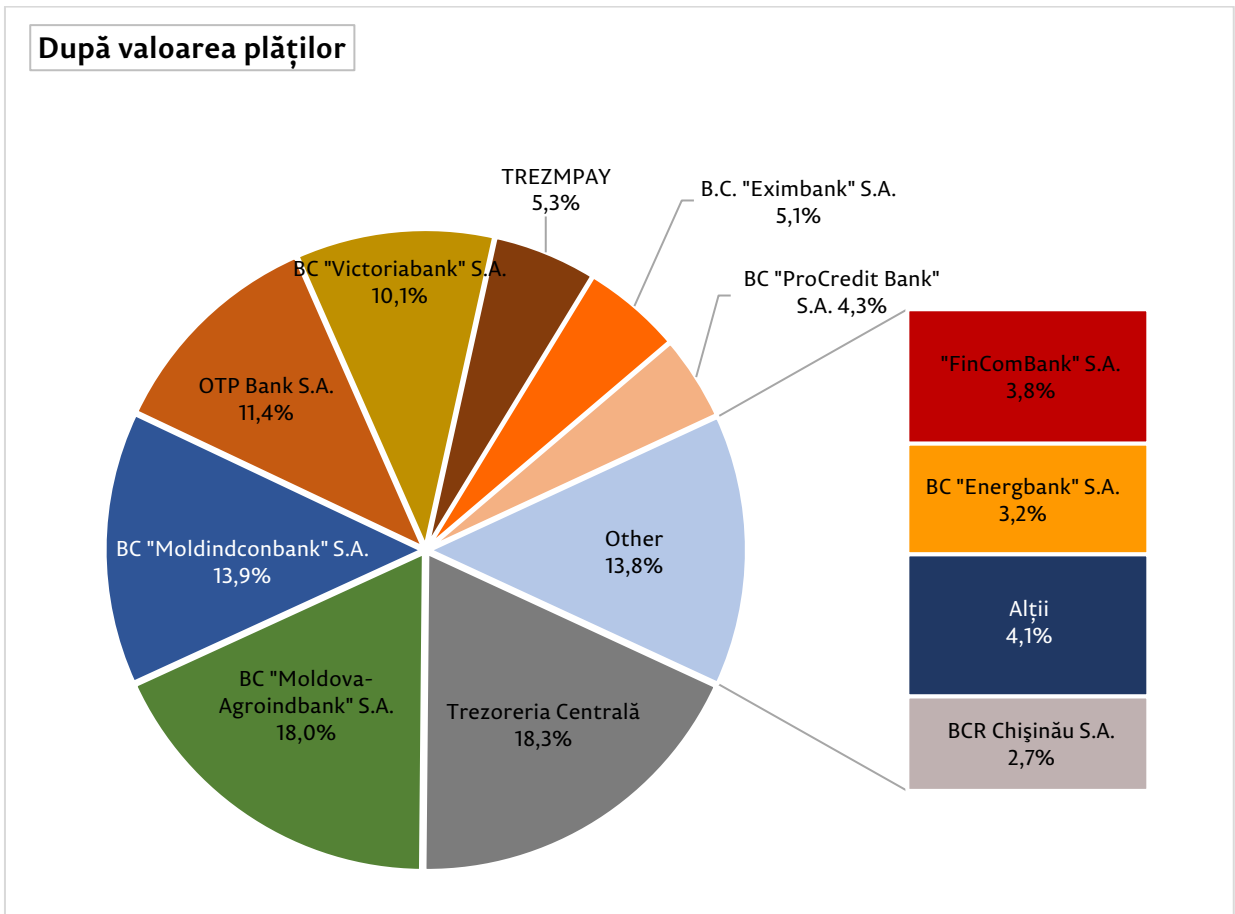
În sistemul DBTR, plățile a căror valoare este de la 50 000-100 000 lei constituie 31,0 la sută, iar plățile de până la 50 000 lei constituie 30,4 la sută, decontarea acestora în cadrul sistemului a fost condiționată de atribuirea priorității urgente de către participant.

În sistemul CDN, cea mai mare pondere (36,6 la sută) o dețin plățile a căror valoare este sub limita de 1 000 lei.

Pe parcursul trimestrului III 2021, **disponibilitatea** medie a sistemului pentru participanți a constituit **100%**, ceea ce denotă nivelul de stabilitate al SAPI în funcție de posibilitatea participanților de a utiliza sistemul pe parcursul zilelor operaționale ale trimestrului de raportare.

Diagrama 5. Ponderea participanților în SAPI după numărul și valoarea documentelor de plată inițiate, trimestrul III 2021

Notă: Datele nu includ transferurile inițiate de BNM și DCU

Rata de concentrare (calculată ca sumă a celor mai mari cinci cote individuale de participare din perspectiva ordinelor de plată decontate) a constituit 76,5 la sută ca număr de plăți decontate și 71,7 la sută ca valoare.

2.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare

Sistemul DCU este operațional din 31 iulie 2018 și este administrat de către S.A. Depozitarul central unic al valorilor mobiliare.

La finele trimestrului III 2021, în sistemul DCU erau înregistrați **20 de participanți**, dintre care:

- Banca Națională a Moldovei;
- 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
- Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar;
- 7 societăți de investiții nebancale.

Totodată, la sfârșitul trimestrului III 2021, în sistemul DCU erau înregistrați **203 de emitenți**:

- Banca Națională a Moldovei;
- Ministerul Finanțelor;
- 2 autorități ale administrației publice locale;
- 199 de societăți pe acțiuni.

Servicii de înregistrare a valorilor mobiliare prestate de DCU

La finele trimestrului III 2021, în sistemul DCU erau înregistrate 332,2 mil. valori mobiliare de tip VMS și CBN la valoarea nominală de 36,4 mld. lei.

Tabelul 2. Evoluția valorilor mobiliare de tip VMS și CBN, la valoarea nominală

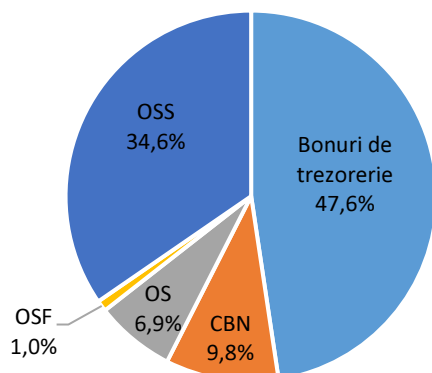
Tipul valorilor mobiliare	Tr. III 2021 (lei)	Tr. III 2020 (lei)	Evoluția în dinamică
Bonuri de trezorerie	17 360 893 300	10 854 037 400	▲ 59,9%
Certificatele Băncii Naționale (CBN)	3 585 805 000	5 465 480 000	▼ -34,4%
Obligatiuni de stat cu rata fixă a dobânzii (OS)	2 532 134 500	4 185 370 600	▼ -39,5%
Obligatiuni de stat cu rata flotantă a dobânzii (OSF)	353 216 000	270 824 200	▲ 30,4%
Obligatiuni de stat - convertirea datoriei statului față de BNM (OSS)	12 611 200 000	12 851 200 000	▼ -1,9%
TOTAL	36 443 248 800	33 626 912 200	▲ 8,4%

Sursa: DCU

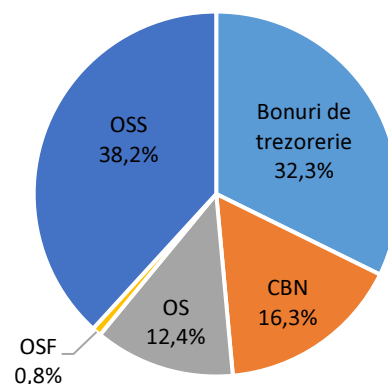
Structura instrumentelor financiare înregistrate în funcție de tipul acestora este prezentată în Diagrama 6.

Diagrama 6. Structura instrumentelor înregistrate în sistemul DCU de tip VMS și CBN, în funcție de valoarea nominală

Trimestrul III 2021

Trimestrul III 2020

Totodată, la finele trimestrului III 2021, în sistemului DCU erau înregistrate **897,2 mil. valori mobiliare corporative (VMC)**, dintre care 894,8 mil. acțiuni ordinare, 2,3 mil. acțiuni preferențiale și 7,5 mii obligațiuni municipale. Valoarea totală a VMC a constituit pentru perioada de referință 11,8 mld. lei, dintre care 99,9 la sută din valoarea totală a VMC reprezentau *acțiunile ordinare*.

Servicii de decontare prestate de DCU

Pe parcursul trimestrului III 2021, în sistemul DCU au fost decontate 2 213 ordine de transfer în valoare de 71,2 mld. lei, în creștere cu 13,0 la sută ca număr, dar în descreștere cu 12,3 la sută ca valoare față de perioada similară a anului precedent.

Tabelul 3. Numărul ordinelor de transfer decontate în sistemul DCU

Tip operațiune	Trimestrul III 2021	Trimestrul III 2020	Evoluția în dinamică
Răscumpărarea VMS+CBN	544	551	▼ -1,3%
VMS plasate pe piața primară	538	547	▼ -1,6%
Plata cupoanelor la OS	329	356	▼ -7,6%
CBN plasate pe piața primară	119	138	▼ -13,8%
Tranzacții OTC (efectuate de DCU)	456	84	▲ 442,9%
Tranzacții OTC (efectuate de brokeri)	100	71	▲ 40,8%
Tranzacții BVM	46	41	▲ 12,2%
Vânzări/cumpărări definitive pe piața secundară	59	53	▲ 11,3%
Rezervarea/eliberarea VMS în/din contul ILF (intraday liquidity facility)	6	2	▲ 200,0%
Credite overnight	12	2	▲ 500,0%
Operațiuni repo	4	0	n/a
Operațiuni de blocare a VM	0	114	n/a
Operațiuni de deblocare a VM	0	0	n/a
TOTAL	2 213	1 959	▲ 13,0%

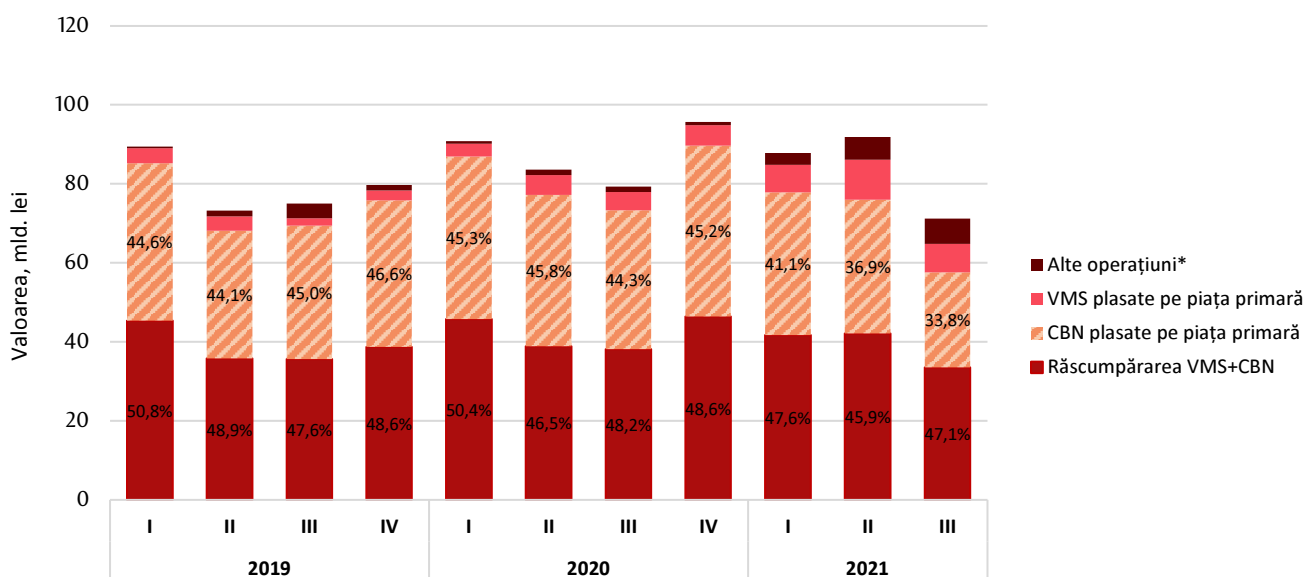
Sursa: DCU

Tabelul 4. Valoarea ordinelor de transfer decontate în sistemul DCU

Tip operațiune	Trimestrul III 2021	Trimestrul III 2020	Evoluția în dinamică
Răscumpărarea VMS+CBN	33 543 408 100	38 175 167 800	▼ -12,1%
CBN plasate pe piața primară	24 075 620 000	35 116 360 000	▼ -31,4%
VMS plasate pe piața primară	7 177 710 100	4 649 485 200	▲ 54,4%
Vânzări/cumpărări definitive pe piața secundară	521 962 900	275 556 300	▲ 89,4%
Rezervarea/eliberarea VMS în/din contul ILF (intraday liquidity facility)	1 385 689 800	521 323 800	▲ 165,8%
Credite overnight	2 482 175 155	400 030 137	▲ 520,5%
Plata cupoanelor la OS	51 322 777	76 668 525	▼ -33,1%
Tranzacții BVM	3 612 131	5 423 561	▼ -33,4%
Tranzacții OTC (efectuate de DCU)	8 817 933	44 184 849	▼ -80,0%
Tranzacții OTC (efectuate de brokeri)	282 331	457 455	▼ -38,3%
Operațiuni repo	1 903 094 222	0	n/a
Operațiuni de blocare a VM	0	1 850 282 900	n/a
Operațiuni de deblocare a VM	0	0	n/a
TOTAL	71 153 695 450	81 114 940 527	▼ -12,3%

Sursa: DCU

Diagrama 7. Structura valorii operațiunilor decontate prin sistemul DCU, 2019-2021

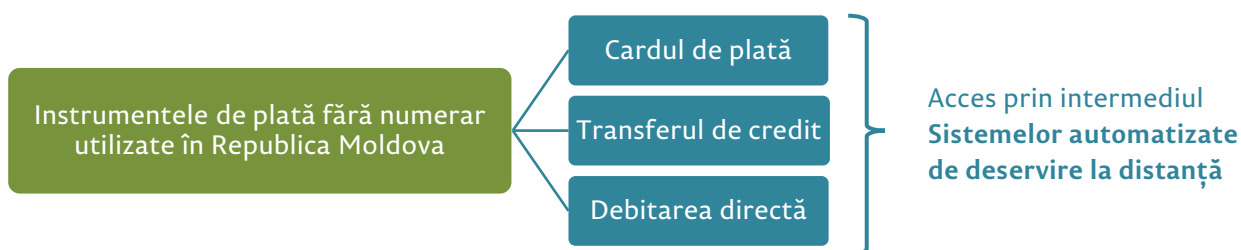

*Credite overnight, plata cupoanelor la OS, vânzări/cumpărări definitive pe piața secundară, rezervarea/eliberarea VMS în/din contul ILF (intraday liquidity facility), tranzacții BVM, tranzacții OTC (efectuate de DCU).

Sursa: DCU

Pe parcursul trimestrului III al anului 2021, în sistemul DCU a fost înregistrat un singur incident, care nu a afectat continuitatea sistemului.

Capitolul 3. Instrumentele de plată

3.1. Cardurile de plată

Tabelul 5. Tendințele generale ale pieței cardurilor de plată emise în Republica Moldova, în funcție de principalele caracteristici

Denumirea articolului	Trimestrul III 2021		Trimestrul III 2020		Evoluția în dinamică 2021 / 2020	
	număr unități	structura %	număr unități	structura %	%	
Numărul de carduri aflate în circulație la sfârșitul perioadei analizate - total	2 308 178	100%	2 153 139	100%	▲	7,2%
a) emise în cadrul sistemului:						
card emis sub mărcile SPCP "Visa International"	1 180 058	51,1%	1 151 790	53,5%	▲	2,5%
card emis sub mărcile SPCP "MasterCard WorldWide"	1 125 460	48,8%	997 497	46,3%	▲	12,8%
card emis sub mărcile SPCP „American Express”	2 660	0,1%	3 852	0,2%	▼	-30,9%
b) după proveniența mijloacelor:						
card de debit	2 265 184	98,1%	2 105 142	97,8%	▲	7,6%
card de credit	42 994	1,9%	47 997	2,2%	▼	-10,4%
c) pe caracteristica „condițiile emiterii”						
card personalizat, emis în baza proiectelor salariale	951 595	41,2%	954 825	44,3%	▼	-0,3%
card personalizat, emis în baza proiectelor sociale	445 590	19,3%	418 269	19,4%	▲	6,5%
card personalizat, emis în condiții generale	820 839	35,6%	722 768	33,6%	▲	13,6%
card personificat*	90 154	3,9%	57 277	2,7%	▲	57,4%
card preplătit	0	0,0%	0	0,0%		0,0%
d) pe tipul soluției tehnice						
card de proximitate (contactless)	2 088 672	90,5%	1 664 729	77,3%	▲	25,5%
card hibrid	216 596	9,4%	481 970	22,4%	▼	-55,1%
card cu bandă magnetică	734	0,0%	4 223	0,2%	▼	-82,6%
card virtual	2 176	0,1%	2 217	0,1%	▼	-1,8%
e) după tipul deținătorului						
card personal	2 287 132	99,1%	2 136 609	99,2%	▲	7,0%
card business	21 046	0,9%	16 530	0,8%	▲	27,3%
f) după gradul de utilizare						
card activ **	1 427 754	61,9%	1 264 739	58,7%	▲	12,9%
inclusiv: salarial	644 255	67,7%	613 776	64,3%	▲	5,0%
inclusiv: social	351 807	79,0%	314 809	75,3%	▲	11,8%
inclusiv: general	394 865	48,1%	311 449	43,1%	▲	26,8%
inclusiv: personificat	36 827	40,8%	24 705	43,1%	▲	49,1%
card inactiv	880 424	38,1%	888 400	41,3%	▼	-0,9%

* card personificat - card de plată care este atașat la un cont de plăți și pe care nu este tipărită/embosată informația despre client.

** card activ - card de plată prin care s-a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru.

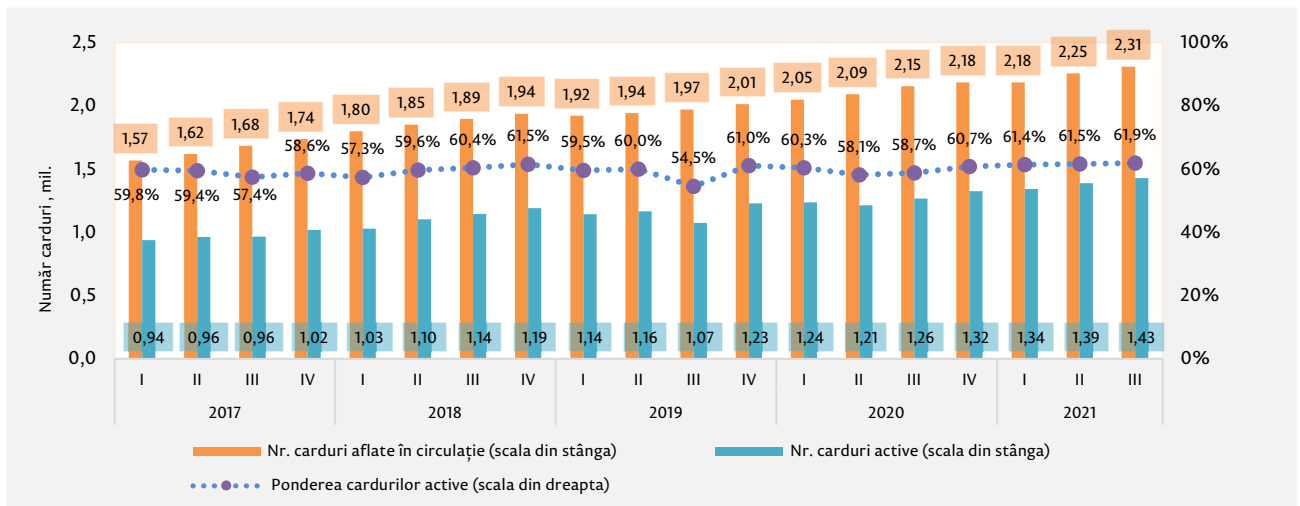
La sfârșitul trimestrului III al anului curent, numărul cardurilor de plată emise în Republica Moldova aflate în circulație a constituit 2,31 mil. unități, cu 7,2 la sută mai mult față de trimestrul III al anului 2020. După soluția tehnică, cardurile de proximitate au constituit 99,9 la sută din numărul cardurilor noi emise pe parcursul trimestrului de raportare și 90,5 la sută din ponderea totală a cardurilor în circulație (cu 25,5 la sută mai mult decât în trimestrul III 2020).

Din totalul cardurilor în circulație ce aparțin persoanelor fizice, 53,7 la sută sunt deținute de femei.

Ponderea cardurilor active a rămas constantă pe parcursul ultimelor trimestre.

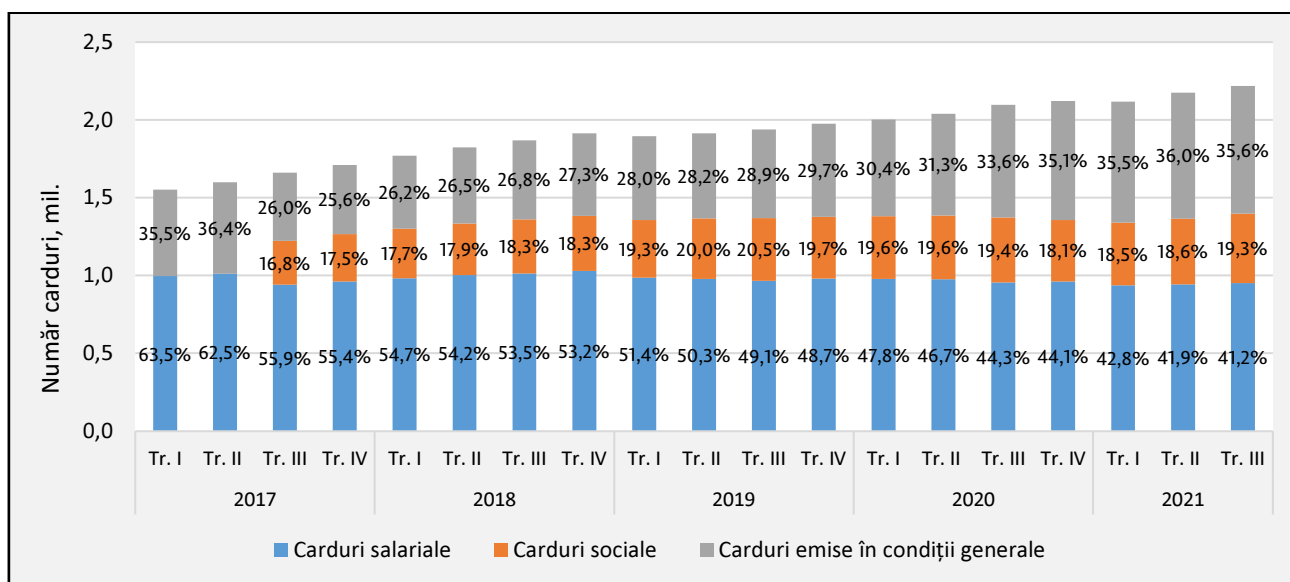
Cea mai înaltă rată a cardurilor active înregistrează categoria cardurilor sociale (79,0 la sută). Din totalul deținătorilor acestui tip de carduri, ponderea femeilor constituie 67,1 la sută.

Diagrama 8. Numărul cardurilor de plată aflate în circulație, 2017-2021

Sursa: PSP raportori

Diagrama 9. Evoluția numărului cardurilor de plată, în funcție de condițiile emiterii, 2017-2021⁴

Notă: Până în trimestrul II 2017, băncile raportau cardurile personalizate, emise în baza proiectelor sociale sub același cod ca și cele emise în baza proiectelor salariale.

Sursa: PSP raportori

Pe parcursul perioadei analizate s-a atestat o creștere constantă a ponderii cardurilor emise în condiții generale în numărul total al cardurilor aflate în circulație, ceea ce denotă predispoziția benevolă a utilizatorilor de a dispune de un instrument de plată fără numerar, necondiționată de necesitatea recepționării anumitor plăți salariale sau sociale.

⁴ Diagrama nu conține informația cu privire la cardurile personalizate, care constituie 3,9 la sută din numărul total de carduri aflate în circulație în trimestrul III 2021

Operațiunile efectuate cu cardurile emise de prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova, precum și operațiunile efectuate în țară cu carduri emise de prestatorii de servicii de plată din străinătate.

Tabelul 6. Numărul operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată

	Denumire articol	Trimestrul III 2021		Trimestrul III 2020		Evoluția (2021 / 2020)		
		număr	%	număr	%	%		
Operațiuni efectuate cu carduri emise în RM	Plăți fără numerar (PFN)	Total plăți fără numerar	26 199 265	78,5%	18 285 188	73,3%	▲	43,3%
		card de debit	25 392 538	96,9%	17 558 846	96,0%	▲	44,6%
		card de credit	806 727	3,1%	726 342	4,0%	▲	11,1%
		Visa	12 999 179	49,6%	9 784 241	53,5%	▲	32,9%
		MasterCard	13 195 502	50,4%	8 494 101	46,5%	▲	55,3%
		American Express	4 584	0,0%	6 846	0,0%	▼	-33,0%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	9 502 106	36,3%	7 169 845	39,2%	▲	32,5%
		în rețeaua altor bănci din RM	12 234 192	46,7%	8 360 942	45,7%	▲	46,3%
		în străinătate	4 462 967	17,0%	2 754 401	15,1%	▲	62,0%
		cu prezența fizică a cardului	17 827 653	68,0%	12 488 295	68,3%	▲	42,8%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	3 725 942	14,2%	2 552 035	14,0%	▲	46,0%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	4 396 658	16,8%	2 927 778	16,0%	▲	50,2%
		alte	249 012	1,0%	317 080	1,7%	▼	-21,5%
	Retrașeri de numerar	Total retrașeri de numerar	7 156 799	21,5%	6 645 069	26,7%	▲	7,7%
		card de debit	7 035 995	98,3%	6 479 301	97,5%	▲	8,6%
		card de credit	120 804	1,7%	165 768	2,5%	▼	-27,1%
		Visa	3 534 815	49,4%	3 498 783	52,7%	▲	1,0%
		MasterCard	3 621 827	50,6%	3 146 008	47,3%	▲	15,1%
		American Express	157	0,0%	278	0,0%	▼	-43,5%
în rețeaua proprie a băncilor (on-us)		6 640 349	92,8%	6 183 621	93,1%	▲	7,4%	
în rețeaua altor bănci din RM	458 113	6,4%	414 832	6,2%	▲	10,4%		
în străinătate	58 337	0,8%	46 616	0,7%	▲	25,1%		
Total număr de operațiuni		33 356 064	100%	24 930 257	100%	▲	33,8%	
Operațiuni efectuate în RM cu carduri emise în străinătate	Plăți fără numerar (PFN)	Total plăți fără numerar	2 486 443	79,4%	1 915 747	79,2%	▲	29,8%
		Visa	1 304 016	52,4%	812 894	42,4%	▲	60,4%
		MasterCard	1 179 716	47,4%	1 101 774	57,5%	▲	7,1%
		American Express	2 711	0,1%	1 079	0,1%	▲	151,3%
		cu prezența fizică a cardului	2 272 600	91,4%	1 709 592	89,2%	▲	32,9%
		fără prezența fizică a cardului	213 843	8,6%	206 155	10,8%	▲	3,7%
	Retrașeri de numerar	Total retrașeri de numerar	643 428	20,6%	501 683	20,8%	▲	28,3%
		Visa	345 008	53,6%	269 581	53,7%	▲	28,0%
		MasterCard	298 291	46,4%	232 021	46,2%	▲	28,6%
		American Express	129	0,0%	81	0,0%	▲	59,3%
Total număr de operațiuni		3 129 871	100%	2 417 430	100%	▲	29,5%	

Sursa: PSP raportori

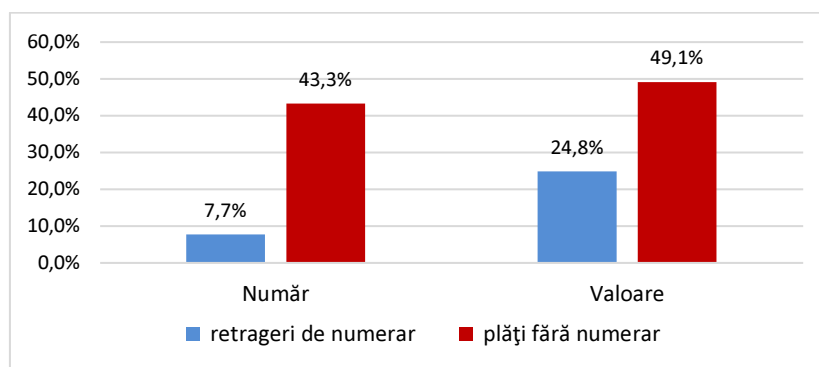
Tabelul 7. Valoarea operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată

	Denumire articol	Trimestrul III 2021		Trimestrul III 2020		Evoluția (2021 / 2020)		
		lei	%	lei	%	%		
Operațiuni efectuate cu carduri emise în RM	Plăți fără numerar (PFN)	Total plăți fără numerar	8 257 522 471	31,9%	5 538 567 868	28,1%	▲	49,1%
		card de debit	7 941 590 921	96,2%	5 264 936 696	95,1%	▲	50,8%
		card de credit	315 931 550	3,8%	273 631 172	4,9%	▲	15,5%
		Visa	4 200 039 626	50,9%	3 055 583 006	55,2%	▲	37,5%
		MasterCard	4 055 462 040	49,1%	2 480 393 922	44,8%	▲	63,5%
		American Express	2 020 805	0,0%	2 590 940	0,0%	▼	-22,0%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	2 742 179 745	33,2%	1 908 619 442	34,5%	▲	43,7%
		în rețeaua altor bănci din RM	3 324 619 726	40,3%	2 275 275 996	41,1%	▲	46,1%
		în străinătate	2 190 723 000	26,5%	1 354 672 430	24,5%	▲	61,7%
		cu prezența fizică a cardului	5 123 797 529	62,1%	3 363 835 172	60,7%	▲	52,3%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	1 679 176 897	20,3%	1 173 398 044	21,2%	▲	43,1%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	1 329 610 388	16,1%	848 765 406	15,3%	▲	56,7%
		alte	124 937 657	1,5%	152 569 246	2,8%	▼	-18,1%
		Retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	17 664 725 353	68,1%	14 154 257 534	71,9%	▲
	card de debit		17 441 429 646	98,7%	13 851 355 350	97,9%	▲	25,9%
	card de credit		223 295 707	1,3%	302 902 184	2,1%	▼	-26,3%
	Visa		9 050 018 102	51,2%	7 804 026 861	55,1%	▲	16,0%
	MasterCard		8 614 206 396	48,8%	6 349 241 917	44,9%	▲	35,7%
	American Express		500 855	0,00%	988 756	0,01%	▼	-49,3%
	în rețeaua proprie a băncilor (on-us)		16 924 931 451	95,8%	13 536 919 337	95,6%	▲	25,0%
în rețeaua altor bănci din RM	555 792 666		3,1%	454 778 394	3,2%	▲	22,2%	
în străinătate	184 001 236	1,0%	162 559 803	1,1%	▲	13,2%		
Total valoarea operațiunilor		25 922 247 824	100%	19 692 825 402	100%	▲	31,6%	
Operațiuni efectuate în RM cu carduri emise în străinătate	Plăți fără numerar (PFN)	Total plăți fără numerar	1 562 494 358	43,1%	874 975 763	37,7%	▲	78,6%
		Visa	885 853 287	56,7%	463 671 321	53,0%	▲	91,1%
		MasterCard	669 420 295	42,8%	408 773 200	46,7%	▲	63,8%
		American Express	7 220 776	0,5%	2 531 242	0,3%	▲	185,3%
		cu prezența fizică a cardului	1 271 202 446	81,4%	689 301 516	78,8%	▲	84,4%
		fără prezența fizică a cardului	291 291 912	18,6%	185 674 247	21,2%	▲	56,9%
	Retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	2 063 207 011	56,9%	1 448 726 945	62,3%	▲	42,4%
		Visa	1 109 735 218	53,8%	797 090 294	55,0%	▲	39,2%
		MasterCard	952 654 953	46,2%	651 320 081	45,0%	▲	46,3%
		American Express	816 840	0,0%	316 570	0,0%	▲	158,0%
Total valoarea operațiunilor		3 625 701 369	100%	2 323 702 708	100%	▲	56,0%	

Sursa: PSP raportori

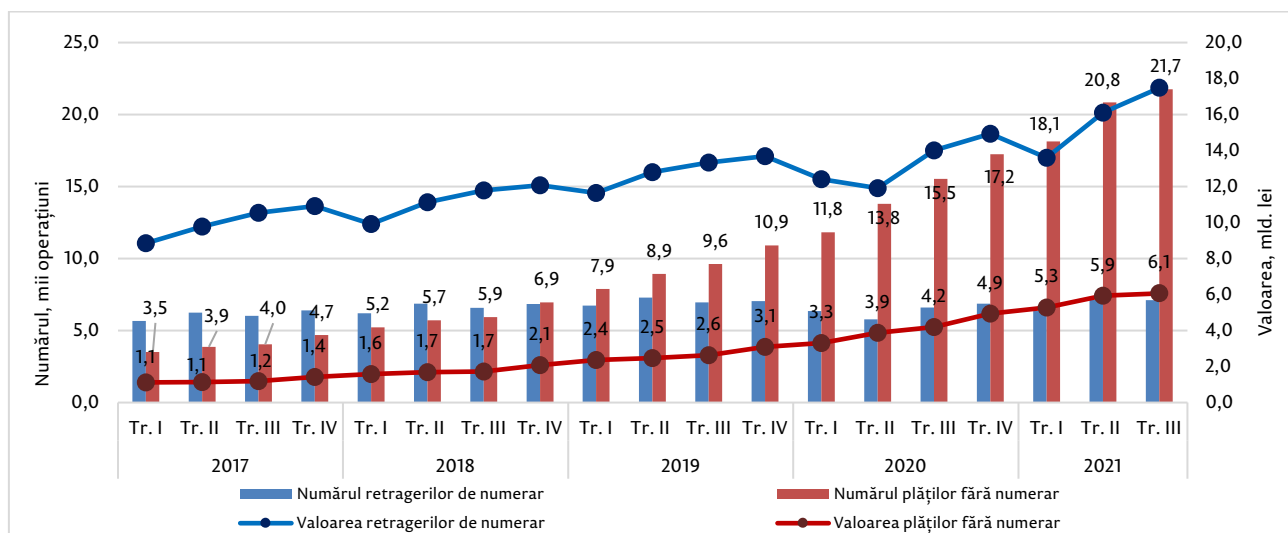
În trimestrul III al anului 2021, cu cardurile emise în Republica Moldova au fost efectuate în total 7,2 mil. retrageri de numerar, în valoare de 17,7 mld. lei, în timp ce numărul PFN a constituit în aceeași perioadă 26,2 mil. operațiuni, în valoare de 8,3 mld. lei. În comparație cu perioada similară a anului trecut, evoluția PFN, atât din punct de vedere numeric, cât și din punct de vedere valoric, este mult mai rapidă decât evoluția retragerilor de numerar, ceea ce ilustrează preferința deținătorilor de carduri de a efectua plăți fără numerar din ce în ce mai frecvent.

Diagrama 10. Rata de creștere a numărului și valorii totale a operațiunilor efectuate cu carduri de plată emise în Republica Moldova, trimestrul III 2021 față de trimestrul III 2020

Sursa: PSP raportori

Diagrama 11. Numărul și valoarea operațiunilor domestice* efectuate cu cardurile de plată, 2017-2021

*operațiuni efectuate în rețeaua proprie a băncilor (on-us) și în rețeaua altor bănci din RM

Sursa: PSP raportori

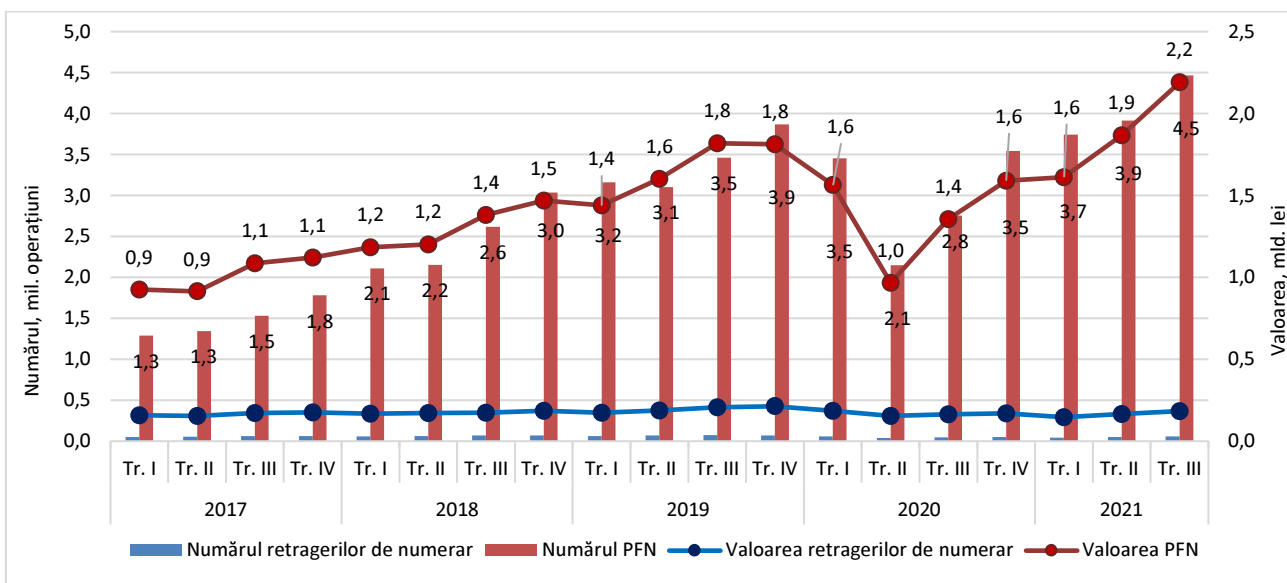
Numărul și valoarea PFN domestice au menținut o tendință ascendentă constantă pe tot parcursul perioadei analizate. Pentru trimestrul de raportare s-a înregistrat o creștere de 40,0 la sută ca număr și, respectiv, 45,0 la sută ca valoare față de trimestrul III al anului 2020.

Numărul retragerilor de numerar a înregistrat în trimestrul III 2021 o majorare cu 7,6 la sută față de perioada similară a anului trecut, iar valoarea s-a majorat cu 24,9 la sută în raport cu aceeași perioadă de referință.

Valoarea medie a unei operațiuni domestice (MDL)

Perioada	Trim. III 2021	Trim. III 2020	Evoluția
Indicatorul	Valoarea	Valoarea	
PFN	279	269	▲ 3,6%
Retragere de numerar	2 463	2 120	▲ 16,1%

Diagrama 12. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate peste hotare cu cardurile de plată emise în Republica Moldova, 2017-2021

Sursa: PSP raportori

Pe parcursul anului 2020, operațiunile efectuate peste hotare cu cardurile de plată emise în Republica Moldova au înregistrat scăderi semnificative, fiind puternic influențate de restricțiile de circulație impuse de situația pandemică. Pe parcursul anului curent, trendul operațiunilor s-a redresat, acestea majorându-se în trimestrul III cu 61,4 la sută din punct de vedere numeric și cu 56,5 la sută din punct de vedere valoric.

Totodată, din numărul PFN efectuate peste hotare, 65,5 la sută reprezintă cumpărături efectuate în mediul online, prin intermediul platformelor de comerț electronic.

Valoarea medie a unei operațiuni efectuate peste hotare cu cardul emis în Republica Moldova (MDL)

Perioada	Trim. III 2021	Trim. III 2020	Evoluția
Indicatorul	Valoarea	Valoarea	
PFN	491	492	▼ -0,2%
Retragere de numerar	3 154	3 487	▼ -9,6%

Circa **90 la sută** din piața cardurilor de plată din Republica Moldova este constituită din ponderea cumulativă a patru bănci.

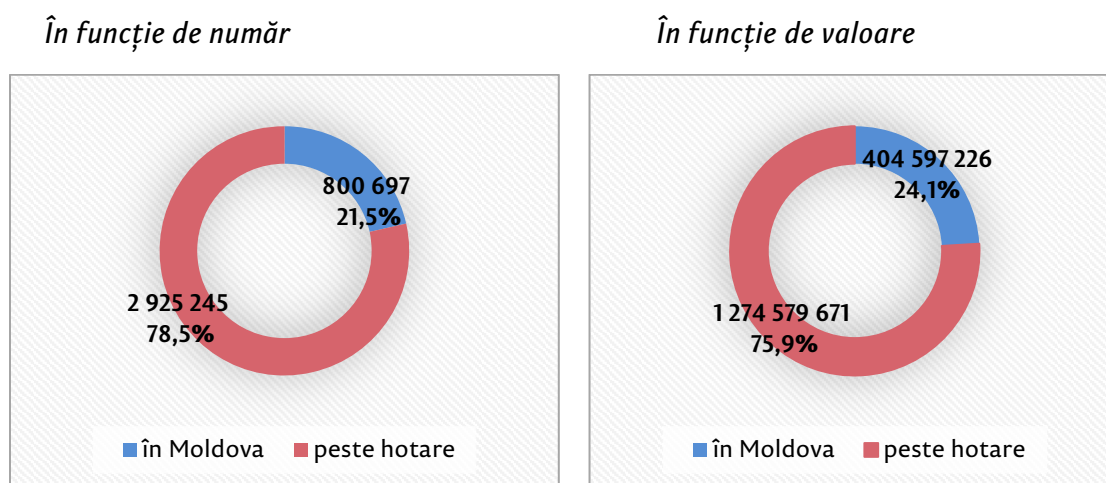
Tabelul 8. Clasamentul băncilor după ponderea unor indicatori ai activității cu carduri de plată, trimestrul III 2021

Denumire bancă	Ponderea în nr. total carduri deținute	Ponderea în nr. total operațiuni	Dintre care PFN (pondere în nr. operațiuni ale băncii)	Ponderea în valoare totală operațiuni	Dintre care PFN (pondere în val. operațiunilor băncii)	Ponderea în nr. POS amplasate în rețeaua comercială de acceptare
BC „Moldindconbank” S.A.	37,8%	38,7%	79,1%	34,8%	33,6%	24,7%
BC „Moldova– Agroindbank” S.A.	30,4%	28,8%	79,0%	31,9%	27,4%	35,9%
BC „Victoriabank” S.A.	14,9%	18,6%	79,8%	16,5%	35,8%	28,6%
OTP Bank S.A.	6,9%	6,0%	72,0%	6,2%	32,8%	0,0%
„Banca de Finanțe și Comerț” S.A.	4,4%	3,0%	76,9%	3,4%	32,5%	4,5%
BC „Eximbank” S.A.	2,2%	2,1%	77,8%	2,4%	34,9%	6,3%
BC „Energbank” S.A.	1,9%	1,3%	71,5%	1,6%	36,4%	0,0%
BCR Chișinău S.A.	0,5%	0,7%	77,4%	1,0%	28,1%	0,0%
BC „EuroCreditBank” S.A.	0,4%	0,2%	78,5%	0,3%	31,9%	0,1%
BC „Comerțbank” S.A.	0,3%	0,3%	80,6%	0,5%	39,1%	0,0%
BC „ProCreditBank” S.A.	0,3%	0,4%	76,0%	1,4%	35,1%	0,0%
Total	100%	100%	78,5%	100%	31,9%	100%

Pe parcursul trimestrului III al anului 2021, **prin intermediul platformelor de e-commerce**, cu cardurile de plată emise de PSP din Republica Moldova au fost efectuate în total 3,7 mil. plăți în valoare de 1,7 mld. lei. Atât numărul, cât și valoarea plăților au înregistrat creșteri de 46,0 la sută și respectiv 43,1 la sută față de trimestrul III al anului 2020.

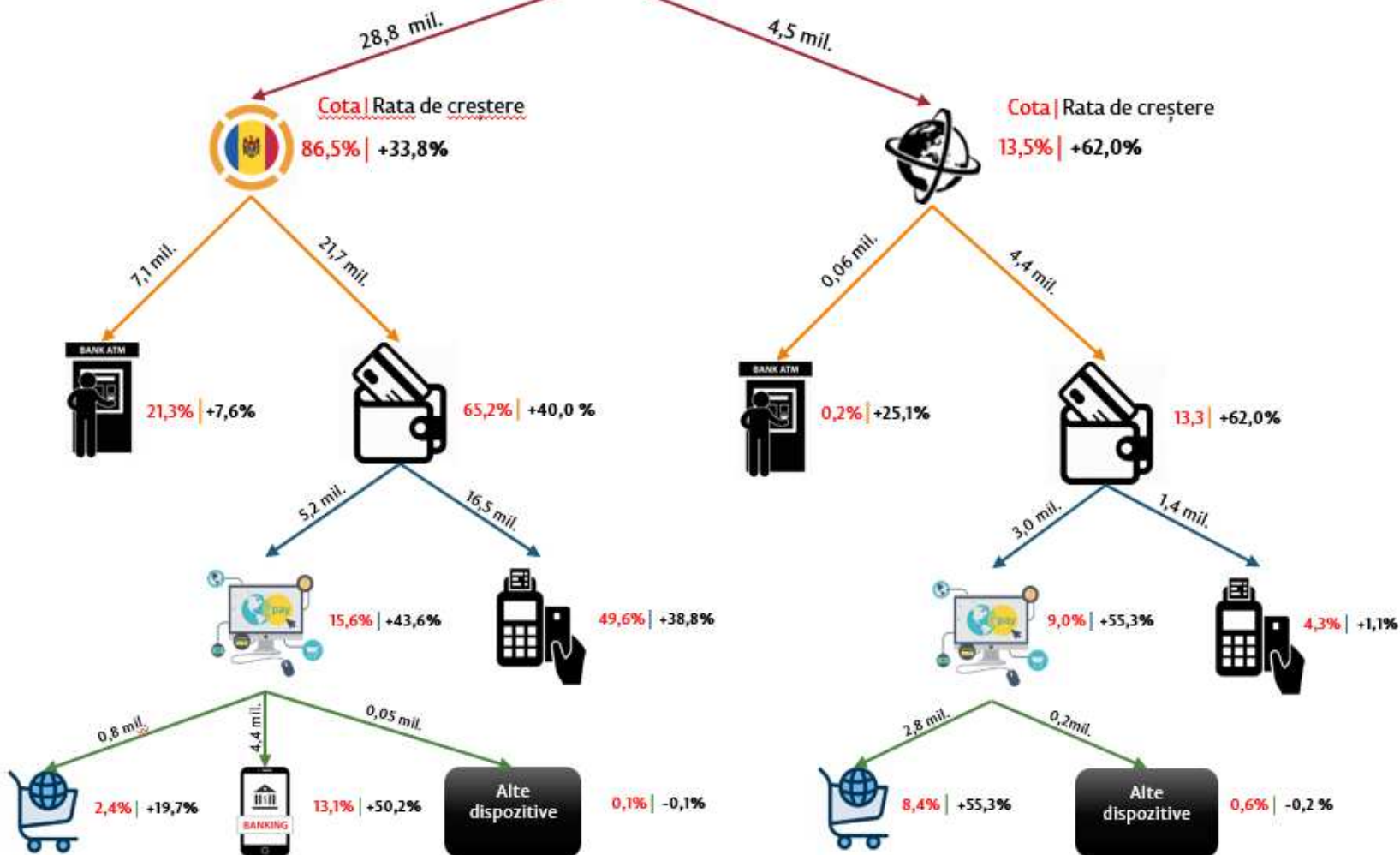
Din numărul total de plăți, 78,5 la sută sunt efectuate pe platformele de comerț electronic oferite de PSP de peste hotare, ceea ce denotă apetitul utilizatorilor de a utiliza comerțul electronic în funcție de dimensiunea și diversitatea rețelei de acceptare disponibile.

Diagrama 13. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate prin intermediul platformelor de comerț electronic cu cardurile de plată emise în Republica Moldova, trimestrul III 2021

La sfârșitul trimestrului III al acestui an, erau înregistrate 547 de platforme de comerț electronic, oferite de PSP din Republica Moldova.

Trim. III 2021 | Numărul operațiunilor efectuate cu cardurile emise în RM –
33,3 mil. operațiuni

Legendă:

- tranzații efectuate în RM

- tranzații efectuate peste hotare

- retrageri de numerar

- plăți fără numerar

- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)

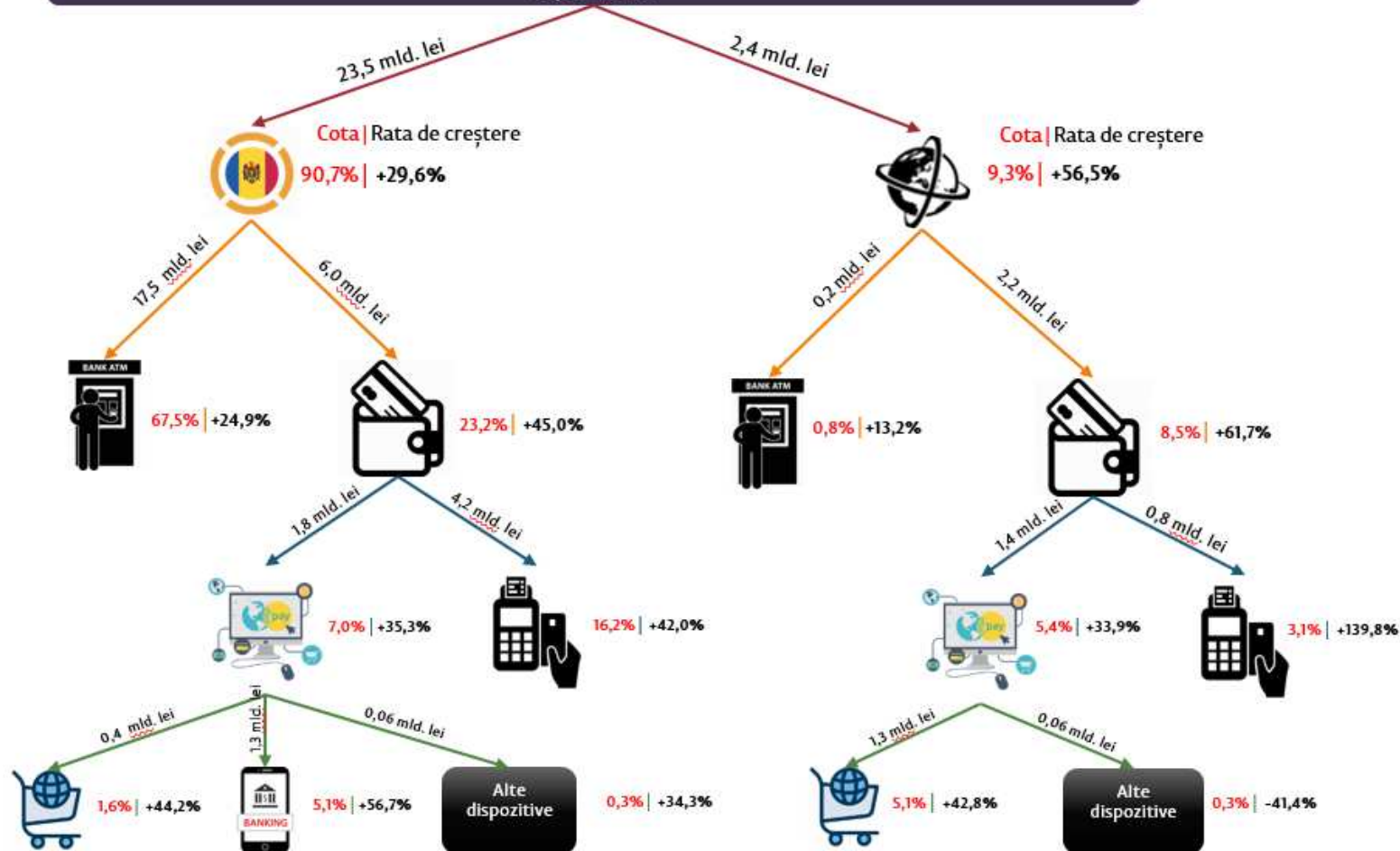

- plăți fără numerar, prin intermediul SADD

- plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu băncii

Trim. III 2021 | Valoarea operațiunilor efectuate cu cardurile emise în RM –
25,9 mld. lei

Legendă:

- tranzacții efectuate în RM

- tranzacții efectuate peste hotare

- retrageri de numerar

- plăți fără numerar

- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)

- plăți fără numerar, prin intermediul SADD

- plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu băncii

Cu referință la rețeaua de acceptare, cel mai important ritm de creștere față de perioada similară a anului trecut (32,6 la sută) au înregistrat terminalele POS *contactless*, fiind o reflectare a intenției punctelor comerciale de a spori confortul și eficiența la achitare pentru clienți.

Tabelul 9. Rețeaua de acceptare din Republica Moldova, trimestrul III 2021

Indicatori		Trim. III 2021	Trim. III 2020	Evoluție	Nr. per 1000 locuitori		
					RM	Media UE**	
Dispozitive speciale	Terminale de autodeservire	ATM	1 136	1 143	▼ -0,6%	0,4	0,8
	Terminale POS	amplasate la comercianți	23 954	19 970	▲ 19,9%	10,1	32,7
		<i>inclusiv contactless</i>	21 391	16 136	▲ 32,6%		
		amplasate la bănci	2 254	2 472	▼ -8,8%		
		<i>inclusiv contactless</i>	456	431	▲ 5,8%		
Platforme de comerț electronic*	547	482	▲ 13,5%	n/a	n/a		
Total:		27 891	24 067	▲ 15,9%			

* - soluție software ce permite acceptarea cardurilor de plată în mediul online

** - pentru anul 2020

Sursa: PSP raportori

Valoarea totală a fraudelor efectuate cu utilizarea cardurilor de plată emise în Republica Moldova a constituit în trimestrul de referință 3,2 mil. lei, iar în funcție de tipul fraudei, acestea pot fi divizate, preponderent, în două categorii: fraude de tip *social engineering* și fraude efectuate fără prezența fizică a cardului.

Prin urmare, 72,5 la sută din valoarea totală reprezintă fraude de tip *social engineering*⁵ care au fost realizate în proporție de 84,8 la sută în rețeaua de acceptare a PSP din Republica Moldova. 76,6 la sută din valoarea totală a fraudelor încadrate în această categorie au fost efectuate prin operațiuni de tipul *transferuri P2P*.

25,0 la sută din valoarea totală a fraudelor reprezintă categoria celor efectuate cu utilizarea numărului cardului, fără prezența fizică a cardului. În această categorie sunt incluse fraudele efectuate ca urmare a compromiterii datelor confidențiale ale cardurilor de plată prin alte metode decât manipularea deținătorului de a le divulga.

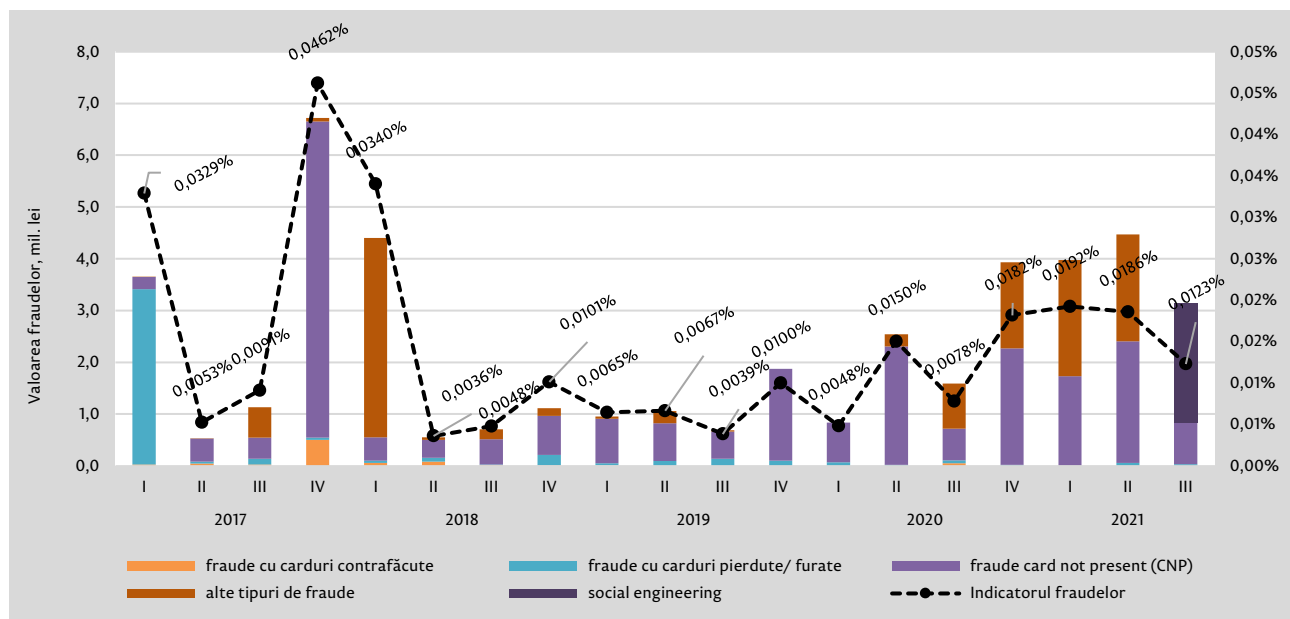
Cu scopul limitării fenomenului de fraudare a cardurilor, prestatorii emitenți implementează constant o varietate de acțiuni suplimentare destinate fortificării capacității de prevenire a fraudelor efectuate prin intermediul cardurilor de plată. Prin urmare, numeroase tentative de fraude sunt identificate și blocate preventiv, fără a conduce la pierderi financiare pentru deținători. Majoritatea tentativelor survin ca rezultat al compromiterii datelor confidențiale ale cardurilor de plată, în special în mediul online.

Un indicator relevant care reflectă mărimea fraudelor și care este utilizat în practica internațională este raportul dintre valoarea fraudelor și valoarea operațiunilor cu carduri de plată. În acest sens, indicatorul respectiv pentru trimestrul III 2021 constituie 0,0123 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate cu cardurile emise în Republica Moldova, fiind în

⁵ manipularea plătitorului de către autorul fraudei, în scopul obținerii unor informații confidențiale sau determinării acestuia de a emite cu bună-credință un ordin de plată/a da instrucțiuni prestatorului său de servicii de plată să îl emită către un cont de plată despre care crede că aparține beneficiarului legitim al plății.

continuare la un nivel mai mic comparativ cu nivelul european de 0,036⁶ la sută (indicator pentru anul 2019).

Diagrama 14. Evoluția fraudelor efectuate cu carduri de plată emise în Republica Moldova, 2017-2021

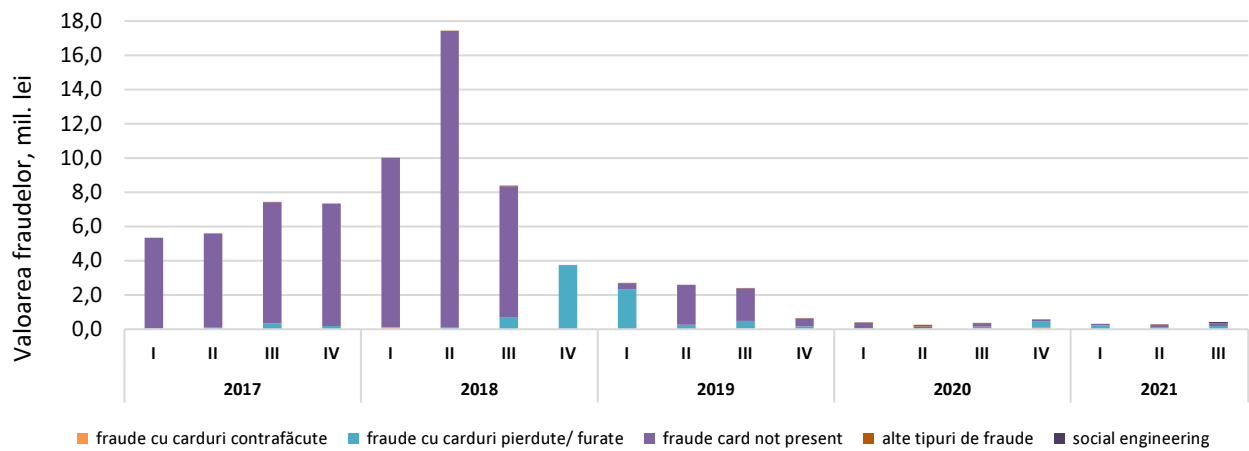
Notă: Până în trimestrul III 2021, fraudele de tip social engineering erau raportate la categoria alte tipuri de fraudă.

Sursa: PSP raportori

Valoarea fraudelor efectuate în țară cu carduri de plată emise în străinătate a reprezentat în trimestrul de referință 373,8 mii lei. Această valoare s-a diminuat pe parcursul ultimilor ani ca urmare a consolidării măsurilor de securitate aplicate pe partea de acceptare de către PSP rezidenți (ex. cerințe sporite de securitate pentru comercianții ce dețin platforme e-commerce, implementarea 3D Secure etc.).

Diagrama 15. Evoluția fraudelor efectuate în Republica Moldova cu carduri emise în străinătate, 2017 -2021

⁶ Raportul privind fraudele cu cardurile de plată, publicat de Banca Centrală Europeană în anul 2021. <https://www.ecb.europa.eu/pub/cardfraud/html/ecb.cardfraudreport202110~cac4c418e8.en.html>

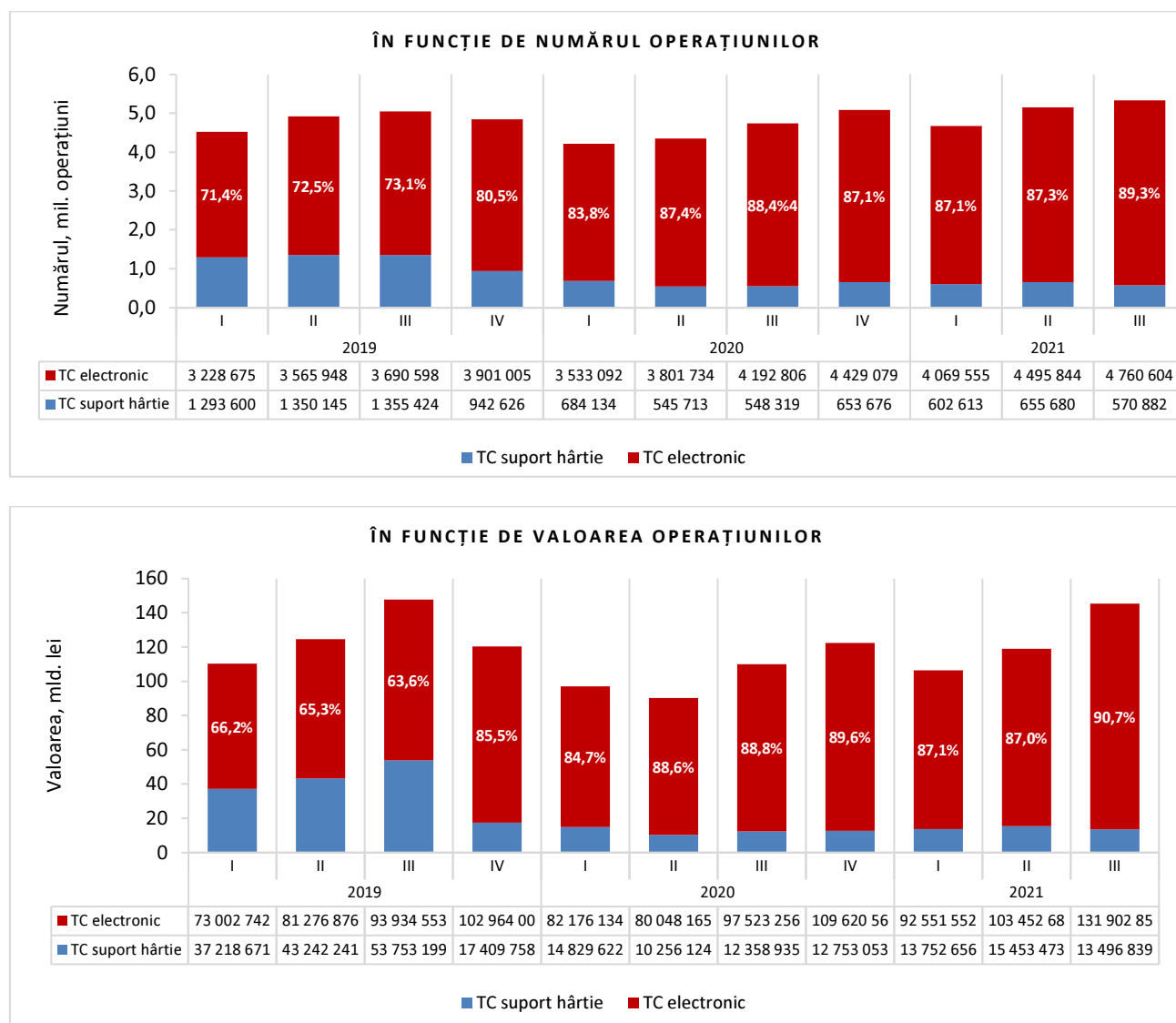
Sursa: PSP raportori

3.2. Transferul de credit

În trimestrul III 2021 au fost efectuate 5,3 mil. operațiuni de transfer de credit în valoare totală de 145,4 mld. lei, înregistrând o dinamică pozitivă față de trimestrul III 2020 de 12,5 la sută a numărului și respectiv 32,3 la sută a valorii.

Totodată, 89,3 la sută din numărul și 90,7 la sută din valoarea operațiunilor de transfer de credit au fost inițiate în format electronic prin intermediul SADD, ceea ce reflectă gradul de digitalizare a serviciilor de plată în Republica Moldova. Totodată, 51,8 la sută din numărul și 62,8 din valoarea operațiunilor de transfer de credit sunt interbancare, fiind executate prin intermediul SAPI, iar 48,2 la sută din numărul și 37,2 din valoarea operațiunilor rămân a fi efectuate la nivel intrabancar.

Diagrama 16. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC)

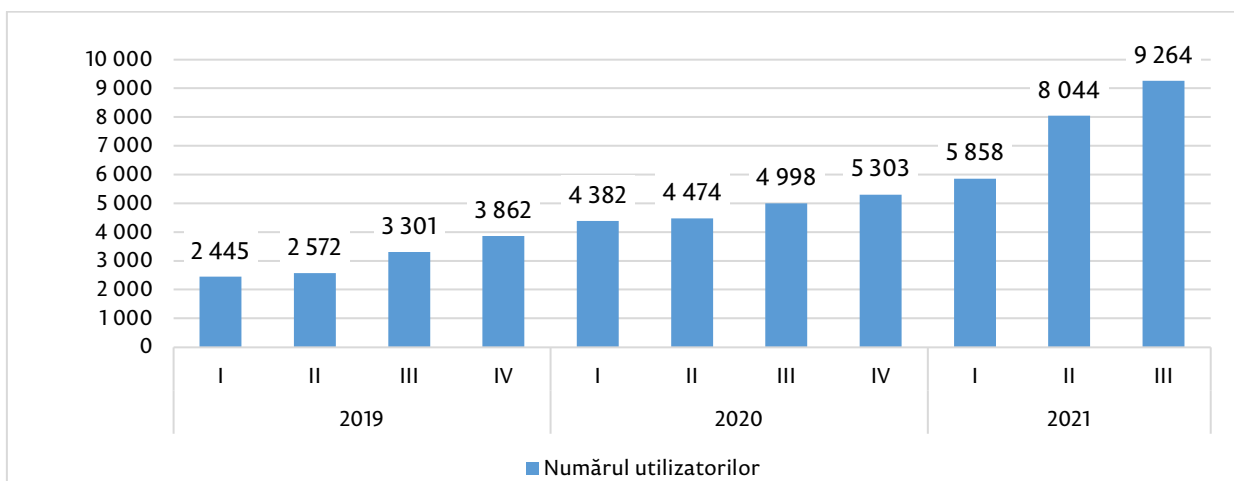

Sursa: PSP raportori

3.3. Debitarea directă

În trimestrul III 2021, debitarea directă a fost utilizată de către **9,3 mii plătitori**, în creștere cu 85,4 la sută comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. De menționat că debitarea directă este utilizată doar de către persoanele fizice, în majoritatea cazurilor pentru plata serviciilor comunale.

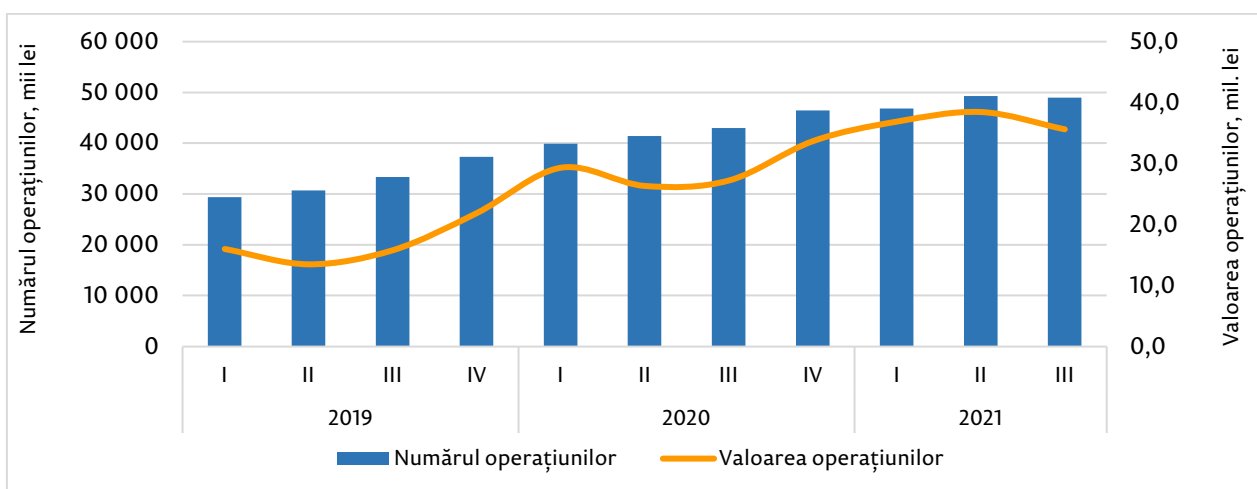
Diagrama 17. Evoluția numărului plătitorilor prin intermediul debitării directe

Sursa: PSP raportori

Pe parcursul trimestrului III 2021, prin intermediul debitării directe, au fost efectuate **48,9 mii tranzacții în sumă totală de 35,6 mil. lei**, în creștere ca număr cu 14,0 la sută și ca valoare cu 30,8 la sută comparativ cu trimestrul III 2020.

Diagrama 18. Evoluția tranzacțiilor efectuate prin intermediul debitării directe, în perioada 2019-2021

Sursa: PSP raportori

Capitolul 4. Sistemele automatizate de deservire la distanță

Numărul total al deținătorilor SADD a constituit 2,53 mil. deținători la finele trimestrului III 2021, majorându-se cu 32,7 la sută față de trimestrul III 2020.

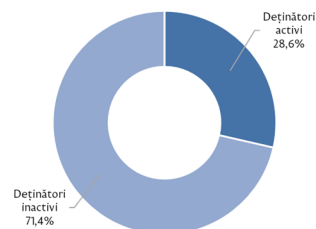

Numărul deținătorilor SADD

≈ 2,53 milioane +32,7% față de tr. III 2020

Numărul deținătorilor activi

≈ 722,9 mii +36,2% față de tr. III 2020

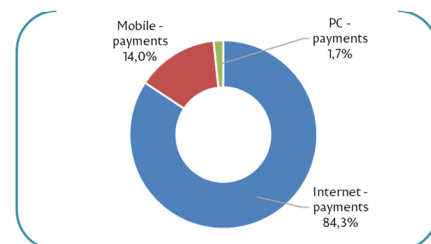
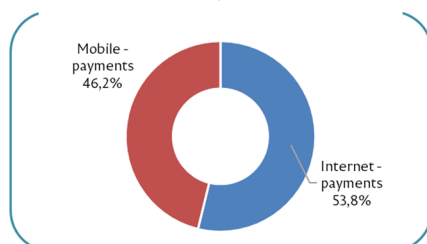

96,7% din numărul total al deținătorilor SADD sunt *persoane fizice*

3,3% din numărul total al deținătorilor SADD sunt *persoane juridice*

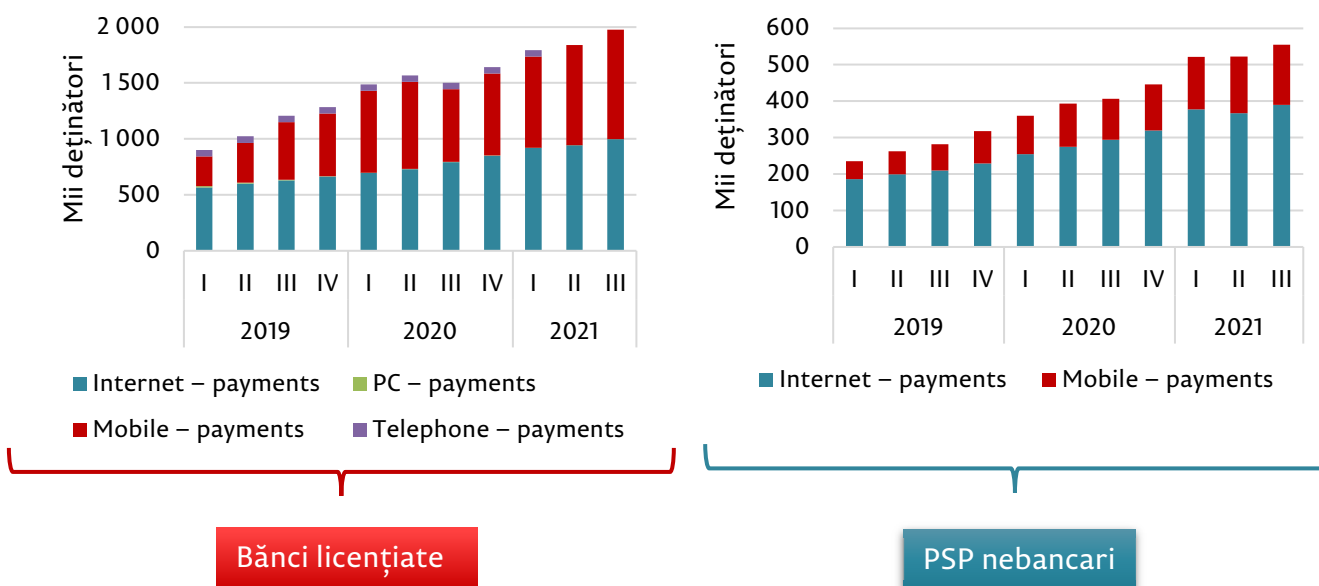
Repartizarea deținătorilor în funcție de SADD deținut

Din numărul total de deținători SADD:

- 79,1 la sută sunt înregistrați în cadrul sistemelor automatizate *ale băncilor licențiate*;
- 20,9 la sută sunt înregistrați în soluțiile oferite de *prestatorii de servicii de plată nebankari*.

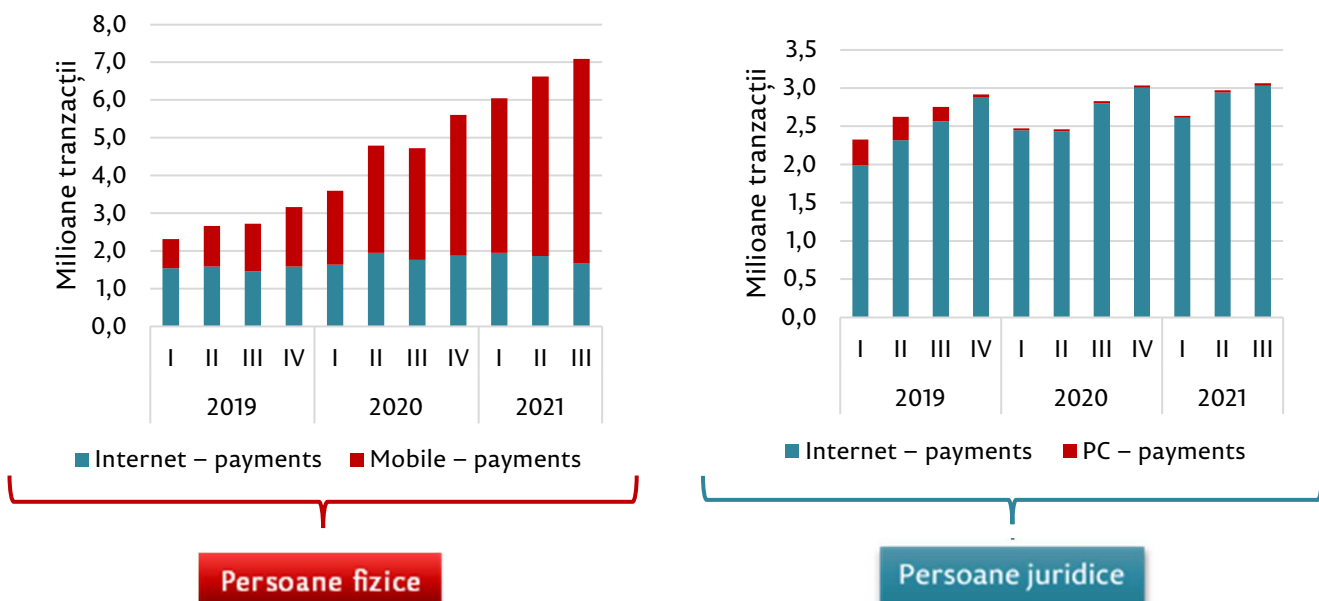
Diagrama 19. Evoluția numărului deținătorilor SADD

Sursa: PSP raportori

În trimestrul III 2021, prin intermediul SADD, au fost efectuate 10,2 milioane tranzacții, cu 34,7 la sută mai multe față de trimestrul III 2020, dintre care 69,7 la sută au fost efectuate de către persoanele fizice, iar 30,3 la sută de către persoanele juridice.

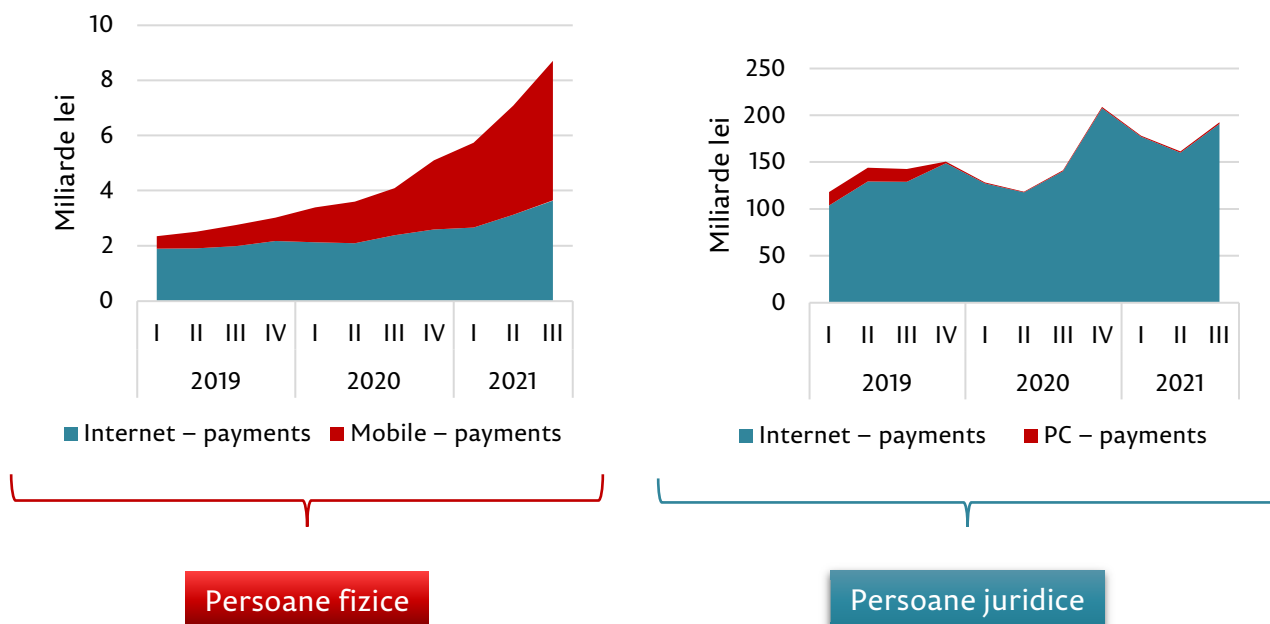
Diagrama 20. Evoluția numărului operațiunilor efectuate prin SADD

Sursa: PSP raportori

Valoarea tuturor tranzacțiilor efectuate prin intermediul SADD de către persoanele fizice și juridice a însumat 201,3 miliarde lei pe parcursul trimestrului III 2021, fiind în creștere cu 38,5 la sută față de trimestrul III 2020. Din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate, 95,7 la sută reprezintă tranzacțiile **persoanelor juridice**.

Diagrama 21. Evoluția valorică a tranzacțiilor efectuate prin intermediul SADD

Sursa: PSP raportori

Majorarea numărului deținătorilor SADD în trimestrul III 2021, comparativ cu perioada similară a anului trecut, se datorează, în special, creșterii numărului utilizatorilor sistemelor de tip *mobile-payments*, în contextul lansării și îmbunătățirii de către PSP a mai multor aplicații mobile, precum și a menținerii tendinței general crescătoare a numărului utilizatorilor înregistrați în cadrul sistemelor de tip *internet-payments*. **Numărul deținătorilor activi**⁷ a consemnat o tendință de creștere de 32,7 la sută față de trimestrul III 2020, ca urmare a creșterii necesității de a utiliza sistemele automatizate pentru efectuarea plăților de la distanță, în special, în contextul situației epidemiologice cauzate de pandemia COVID-19.

Pe parcursul trimestrului III 2021 se evidențiază o tendință de creștere a numărului (de 1,8 ori) și a valorii (de aproape 3,0 ori) tranzacțiilor prin aplicațiile *mobile-payments* efectuate de către persoanele fizice. Persoanele juridice au utilizat, preponderent, soluțiile *internet-payments* pentru efectuarea tranzacțiilor, înregistrând o creștere de 8,2 la sută a numărului și o creștere de 36,1 la sută a valorii tranzacțiilor comparativ cu trimestrul III 2020.

⁷ Deținător SADD care a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru printr-un sistem automatizat de deservire la distanță.

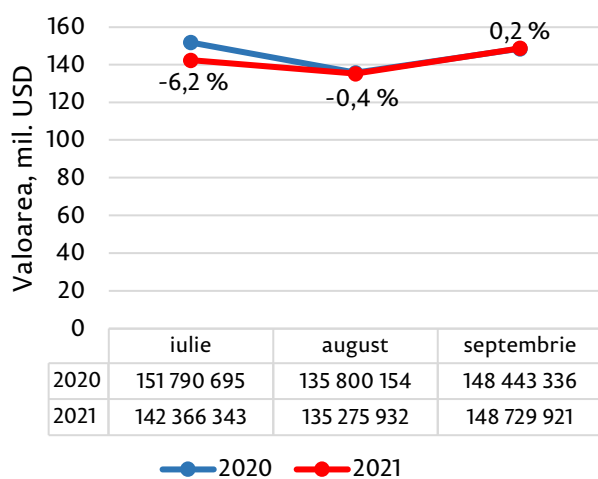
Capitolul 5. Remiterile de bani - persoane fizice

Remiterile de bani reprezintă servicii de plată în cadrul cărora se primesc fonduri de la plătitor *fără crearea unui cont de plăți* pe numele plătitorului sau al beneficiarului plății, cu scopul unic de a transfera o sumă corespunzătoare beneficiarului plății sau unui alt prestator de servicii de plată care acționează în numele beneficiarului plății, și/sau în cadrul cărora fondurile sunt primite în numele beneficiarului plății și sunt puse la dispoziția acestuia.

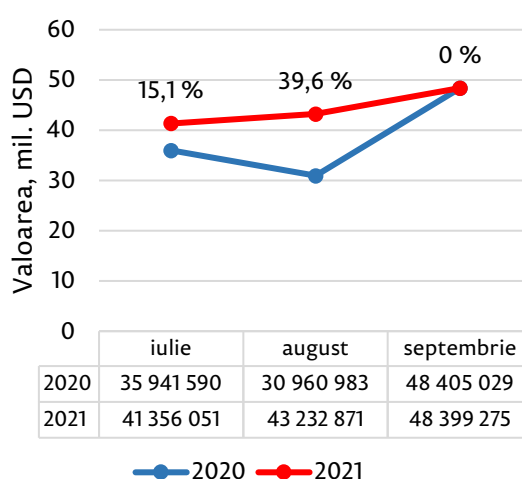
În scopul realizării *supravegherii pieței serviciilor de remitere de bani*, Banca Națională a Moldovei supraveghează, inclusiv modul de gestionare a riscurilor financiare și operaționale de către prestatorii de servicii de plată, indiferent de aranjamentele (bilaterale sau multilaterale) dintre prestatori. Drept standarde internaționale aplicabile la evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani servesc *Principiile generale pentru serviciile de remiteri internaționale* (emise de Banca Reglementelor Internaționale și Banca Mondială).

Pe parcursul trimestrului III 2021, valoarea remiterilor recepționate⁸ a însumat 426,4 mil. USD, în scădere cu 2,2 la sută comparativ cu trimestrul III 2020. Totodată, valoarea remiterilor efectuate a constituit 133,0 mil. USD, în creștere cu 15,3 la sută față de perioada similară a anului precedent.

Diagrama 22. Evoluția remiterilor de bani (pentru persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

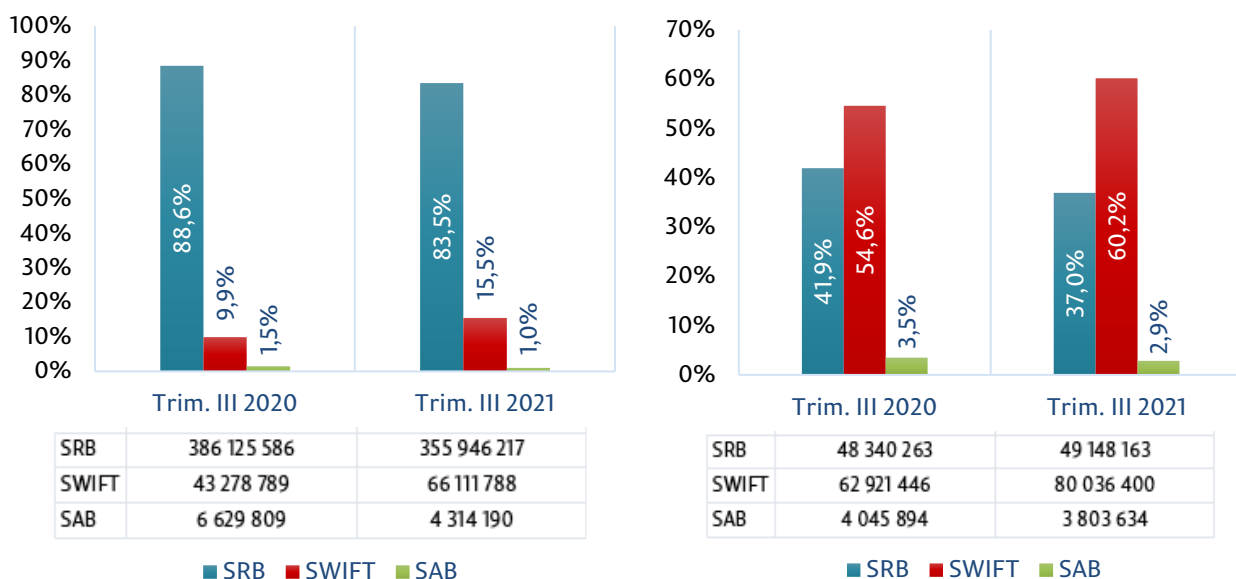
Efectuate din Republica Moldova

Sursa: PSP raportori

⁸ Valoarea remiterilor de bani recepționate diferă de cea publicată în raportul BNM „Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice”, fiind aplicată o altă metodologie de calcul și prelucrare a datelor raportate (cum ar fi o altă modalitate de convertire a valutei originale a remiterilor de bani la valuta de referință USD etc.).

În medie, valoarea unei remiteri recepționate în Republica Moldova constituie 570,9 USD, iar cea a unei remiteri expediate – 629,8 USD.

Diagrama 23. Cota de piață a SRB, SWIFT și SAB, în funcție de valoare (pentru persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

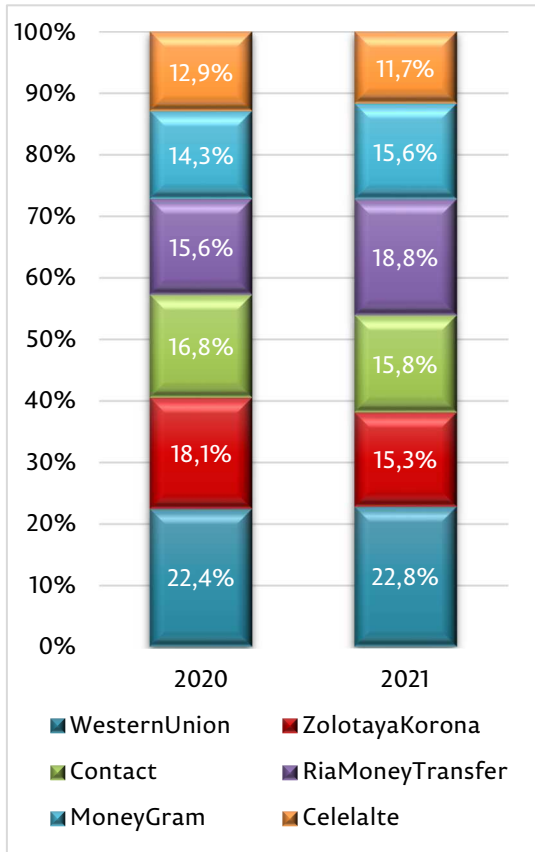
Efectuate din Republica Moldova

Sursa: PSP raportori

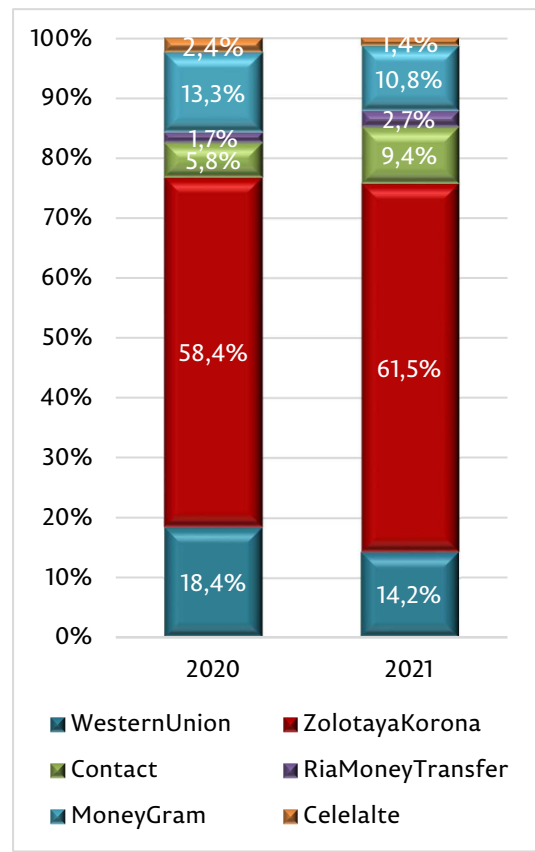
Cel mai mare flux de bani a fost recepționat în Republica Moldova de către persoanele fizice prin intermediul sistemelor de remitere de bani (SRB) – o pondere de 83,5 la sută, prin rețeaua SWIFT – 15,5 la sută, iar serviciile prestate în baza acordurilor bilaterale (SAB) au deținut o pondere de doar 1,0 la sută.

La expedierea mijloacelor bănești din Republica Moldova, rețeaua SWIFT a fost utilizată în proporție de 60,2 la sută din valoarea totală, fiind succedată de sistemele de remitere de bani cu 37,0 la sută, iar serviciile acordate în baza acordurilor bilaterale au deținut o pondere modestă de 2,9 la sută.

Diagrama 24. SRB - distribuția valorică a sistemelor de remitere de bani (persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

Efectuate din Republica Moldova

Sursa: PSP raportori

La recepționarea remiterilor de bani, cele mai populare **SRB** sunt: Western Union, Zolotaya Korona, Contact, Ria Money Transfer, MoneyGram. La expediere, pozițiile de top sunt deținute de Zolotaya Korona, Western Union și MoneyGram (a se vedea diagrama de mai sus).

Totodată, cele mai utilizate **SAB**-uri la recepționarea remiterilor de bani sunt: Strada Italia, Get Money to family, transferuri unilaterale prin Banco Popolare di Sondrio și mandatele poștale internaționale ale Poștei Moldovei (MPOST). La expediere, cele mai populare rămân a fi canalele precum: Propay (Group ProCredit- Germania) și MPOST.

Tabelul 10. Numărul și valoarea remiterilor de bani recepționate în Republica Moldova, primele 10 țări în funcție de valoare

Remiteri recepționate, top 10 țări	Trimestrul III 2021		Trimestrul III 2020		Media unei remiteri 2021 (\$)	Evoluția valorii față de trim. III 2020
	Număr	Valoare (\$)	Număr	Valoare (\$)		
Israel	72 398	68 452 394	88 958	84 378 878	946	-18,9%
Italia	125 001	56 740 482	144 957	63 787 030	454	-11,0%
Federația Rusă	140 592	51 317 965	196 153	65 717 661	365	-21,9%
Germania	83 670	51 198 252	79 464	44 028 748	612	16,3%
Franța	62 466	35 084 129	56 825	29 584 378	562	18,6%
Marea Britanie	60 741	34 629 993	72 576	33 760 722	570	2,6%
USA	35 768	33 522 759	35 416	26 390 000	937	27,0%
Irlanda	22 119	14 935 817	21 157	12 264 107	675	21,8%
România	14 539	9 167 429	15 532	7 894 905	631	16,1%
Republica Cehă	16 094	7 086 719	17 184	7 132 236	440	-0,6%

Tabelul 11. Numărul și valoarea remiterilor de bani expediate din Republica Moldova, primele 10 țări în funcție de valoare

Top 10 țări, la expediere din RM	Trimestrul III 2021		Trimestrul III 2020		Media unei remiteri 2021 (\$)	Evoluția valorii față de trim. III 2020
	Număr	Valoare (\$)	Număr	Valoare (\$)		
Federația Rusă	36 608	32 254 583	38 074	29 694 856	881	8,6%
Italia	5 028	21 277 692	4 233	12 497 462	4 232	70,3%
România	4 304	10 298 690	5 250	13 836 654	2 393	-25,6%
Marea Britanie	1 257	6 756 934	1 154	4 327 872	5 375	56,1%
Republica Moldova	124 068	6 710 663	109 061	6 605 492	54	1,6%
Ucraina	16 757	6 269 037	19 843	8 393 571	374	-25,3%
Franța	1 996	5 874 782	1 812	4 530 911	2 943	29,7%
Germania	2 557	5 840 927	2 541	5 700 737	2 284	2,5%
USA	1 049	4 876 455	1 079	3 695 795	4 649	31,9%
Turcia	4 640	4 555 917	4 007	3 440 742	982	32,4%

Sursa: PSP raportori